

FAKULTETI I SHKENCAVE ISLAME - SHKUP

PLANI MËSIMOR

Nr.	L È N D Ë T	SEMESTRA T LIGJERATA dhe USHTRIME															
		I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII	
		L	U	L	U	L	U	L	U	L	U	L	U	L	U	L	U
1	Kur'ani Kerim	1	2	1	2	1	2	1	2	0	2	0	2	0	2	0	2
2	Tefsir	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
3	Hadith	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
4	Akaid	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
5	Historia e së drejtës islame	2	0	2	0												
6	Ussulu-l-fikhi	2	0	2	0												
7	Fikhul-ibadat	2	0	2	0												
8	E drejta civile islame													2	0	2	0
9	E drejta familjare islame					2	0	2	0								
10	E drejta e vakëfit dhe e trashigimisë islame									2	0						
11	E drejta penale islame											2	0				
12	Qytetrimi islam									2	0	2	0	2	0	2	0
13	Studimi komperativ i feve									2	0	2	0				
14	Historia e filozofisë së përgjithshme dhe Filozofia islame									2	0	2	0	2	0		
15	Orientalistika dhe orientalistët													2	0	2	0
16	Gjuhë arabe	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
17	Gjuhë shqipe	2	1	2	1												
18	Gjuhë turke-osmane	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2				
19	Gjuhë maqedone					2	1	2	1								
20	Gjuhë angleze	1	2	1	2	1	2	1	2								
21	Informatikë					1	2	1	2								
Numri i përgjithshëm javor i orëve të ligjeratve dhe ushtrimev		29		29		28		28		23		23		20		18	

1-KUR'ANI KERIM

Kur'ani Kerim studiohet tetë semestra I-VIII. Provimi jepet pas semestrit veror dhe prfshin materjen e zhvilluar gjatë vitit shkollor.

Viti I, Sem.I-II,fondi javor 1+2

1.KËNDIMI I KUR'ANIT

- Rëndësia,qëllimi dhe nevoja e këndimit të Kur'ani Kerimi.
- Hadithet e Muhamedit a.s. mbi vlerën e këndimit të Kur'anit.
- Roli i mësimit përmendësh (hivzit) të Kur'anit.
- Përgjegjësia e ruajtjes së tekstit të mësuar përmendësh të Kur'anit.

2.PËRGADITJA PËR KËNDIMIN E KUR'ANIT

- Pastërtia.
- Vendi ku këndohet Kur'ani.
- Pozita fizike e personit që këndon dhe atij që dëgjon Kur'an.

3.VEPRIMET GJATË KËNDIMIT DHE DËGJIMIT TË KUR'ANIT

- Shqiptimi i nocionit “Amin”.
- Ngritja dhe ulja e zërit gjatë këndimit të Kur'anit.
- Përsëritja e ajeteve identike shumë herë.
- Këndimi i Kur'anit në mënyrë të përbashkët.
- Këndimi i Kur'anit sipas rënditjes.

4.SEXHDETU-TILAVEH

- Aietet pas të cilave duhet bërë sexhdetu-Tilaveh.
- Çka këndohet (thuhet) në sexhde.
- Qëndrimi i medh-hebit hanefit.
- Mendimi i Shafiut lidhur me sexhdetu-Tilaveh.

5.KOHA E KËNDIMIT TË KUR'ANIT

- Fillimi i këndimit te Kur'anit.
- Koha më e vlershme për këndimit të Kur'anit.
- Koha e përfundimit të të kënduarit të Kur'anit.
- Agjërimi ditën kur këndohet tërë Kur'ani.
- Shënimi i përfundimit të të kënduarit të Kur'anit.

6.KËNDIMI I KUR'ANIT SI QËLLIM PËR EKZISTENCË

- Keqpërdorimi i Kur'anit nga disa këndues.
- Këndimi i Kur'anit për të vdekur.
- Praktika e këndimit të Kur'anit për të vdekur në territoret tona.

7.FORMAT E RESPEKTIMIT TË MUS-HAFIT

- Ngritj në këmbë para individit që bart Mus-hafin.
- Respektimi formal dhe real i Mus-hafit.
- Shitblerja e Mus-hafit.

8.KOHËZGJATJA E KËNDIMIT TËKUR'ANIT

- Praktika s Sahabeve të Muhamedit a.s.
- Mendimi i disa ulemave islamë rreth kësaj çështjeje.

9.ISTIADHE

- Variantat e istiadhes.
- Këndimi detyrimor i istiadhes.
- Mendimi i disa ulemave mbi istiadhen.
- Këndimi i istidhes me zë dhe në heshtje.
- Lidhshmëria e istiadhes me tekstin vijues.

10.BESMELE

- Lidhshmëria e besmeles me tekstin vijues.
- Në çfar rasti besmelja i bashkangjitet tekstit vijues.

KËNDIMI I KUR'ANIT

USHTRIME

Në semestrin e parë dhe të dytë studentët përvetsojnë këndimin e Kur'anit prej fq.28-134.

<i>(Semestri I)</i>	<i>(Semestri II)</i>
1.28-32	11.79-84
2.33-36	12.85-89
3.37-41	13.90-95
4.42-46	14.96-101
5.47-51	15.102-106
6.52-56	16.107-111
7.57-62	17.112-116
8.63-67	18.117-123
9.68-74	19.124-128
10.75-78	20.129-134

MËSIMI PËRMENDËSH I KUR'ANIT

Në semestrin e parë dhe të dytë studentët e rregullt detyrohen të mësojnë përmendësh xhuzin e parë të Kur'anit sipas afatit të caktuar nga arsimtari i lëndës brenda vitit të parë akademik.

Në semestrin e parë studentët detyrohen të mësojnë përmendsh përveç xhuzit të parë edhe këto pjesëtë Kur'anit:

2:151-157;

2:177-182;

2:183-188;

59:18-24;

Në semestrin e dytë studentët e rregullt dhe me korrespondencë detyrohen të mësojnë përmendsh pjesët e Kur'anit:

2:197-202;

2:284-286;

3:144-148;

8:1-10;

Viti II,Sem.III-IV,fondi javor 1+2

1.HADITHET RRETH KËNDIMIT TË KUR'ANIT

(vetëm të disa sureve)

-Sure "El-Fatiha"

-Sure "El-Ihlas"

-Suer "El-Felek dhe En-Nas"

-"Ajetul-Kursiji"

-Ajetet e fundit të sures "El-Bekare".

2.MËNYRA E KËNDIMIT TË KUR'ANIT

-Et-Tertil;

-El-Hader;

-Et-Tedvir;

3.SASIA E KËNDIMIT TË KUR'ANIT

-Këndimi i shumë ajeteve pa menduar në domethënien e tyre.

-Këndimi i ajeteve duke menduar në kuptimin e tyre.

-Mendimi i disa dijetarëve islamë rreth kësaj çështjeje.

4.PËRSHTATSHMËRIA E ZËRIT, KUPTIMIT TË AJETIT

-Ajetet ku preferohet që zëri të ulet.

-Këndimi duke shikuar në Mus-haf.

-Këndimi i Kur'anit përmendsh.

-Ndërprerja e këndimit të Kur'anit.

5.TEXHVIDI DHE TERTILI I KUR'ANIT

-Lidhshmëria e texhvidit dhe kiraetit.

-Roli i texhvidit.

-Ajetet ku theksohet tertili.

6.KATEGORITË E KËNDIMEVE TË KUR'ANIT

-Këndimi i mirë dhe profesional.

-Këndimi i pakujdesshëm.

-Këndimi i dobët.

7.LLOJET E GABIMEVE GJATË KËNDIMIT TË KUR'ANIT

- Gabime të dukshme.
- Gabime të padukshme.

8.TË NDALURIT GJAT KËNDIMIT TË KUR'ANIT

- Të ndalurit e plotë.
- Të ndalurit e mjaftueshëm.

9.TË NDALLURIT E MIRË

- Shembujt e të ndalurit të mirë.
- Rethanat që ndikojnë në këtë ndalim.

10.TË NDALURIT E PREFERUESHËM

- Dallimet në kiraetet dhe rivajete.
- Shembujt e të ndalurit të preferueshëm.

11.TË NDALURIT PA VEND

- Të ndalurit pa vend implikon ndërrimin e kuptimit të ajetit.
- Shembujt e këtij lloji të ndaljes.
- Njohja e shenjave të vakfit.

12.MËNYRA E KIRAETEVE

- Kiraeti mutevatir.
- Kiraeti Shadh.

KËNDIM I KUR'ANIT USHTRIME

(Semestri III)

1.135-140
2.141-146
3.147-152
4.153-158
5.159-164
6.165-170
7.171-176
8.177-182
9.183-188
10.189-194

(Semestri IV)

11.195-200
12.201-206
13.207-212
14.213-218
15.219-224
16.225-230
17.231-236
18.237-242
19.243-248
20.249-254

Në semestrin e tretë dhe katërt studentët e këndojnë Kur'anin prej fq.135-254.Krahas rregullave të texhvidit studentët në këtë vit akademik përvetësojnë edhe teorinë e texhvidit

MËSIMI PËRMENDSH I KUR'ANIT

Në semestrin e tretë dhe të katërt studentët e rregullt dhe me korrespondencë detyrohen të mësojnë përmendsh xhuzin e dytë të Kur'anit si dhe pjesët vijuese të Kur'anit:
3:190; 6:160; 9:126; 17:1; 17:78; 55:1.

Viti III,Sem.V-VI,0+2

KËNDIMI I KUR'ANIT

USHTRIME

Në semestrin e pesë dhe gjashtë studentët detyrohen ta këndojnë Kur'anin prej fq.255-374

(Semestri V) (Semestri VI)

1.255-260	11.315-320
2.261-266	12.321-326
3.267-272	13.327-332
4.273-278	14.333-338
5.279-284	15.339-344
6.285-290	16.345-350
7.291-296	17.351-356
8.297-302	18.357-362
9.303-308	19.363-368
10.309-314	20.369-374

MËSIMI PËRMENDSH I KUR'ANIT

Në semestrin e pestë dhe gjashtë studentët e rregullt dhe me korrespondencë detyrohen të mësojnë përmendsh pjesët vijuese të Kur'anit:
36:1-83; 17:110-111; 53:1-25.

Viti IV.Sem.VII-VIII,0+2

KËNDIMI I KUR'ANIT

Në semestrin e shtatë dhe tetë studentët detyrohen ta këndojnë Kur'anin prej fq.375-494.

(Semestri VII) (Semestri VIII)

1.375-380	11.435-440
2.381-386	12.441-446
3.387-392	13.447-452
4.393-398	14.453-458
5.399-404	15.459-464
6.405-410	16.465-470
7.411-416	17.471-476
8.417-422	18.477-482
9.423-428	19.483-488

10.429-434

20.489-494

MËSIMI PËRMENDSH I KUR'ANIT

Në semestrin e shtatë dhe tetë studentët e rregullt dhe me korrespondencë detyrohen të mësojnë përmendsh pjesët vijuese të Kur'anit:

55:1-78	81:1-29	93:1-11
75:1-40	82:1-19	94:1-8
78:1-40	83:1-36	104:1-9
79:1-46	84:1-25	105:1-5
80:1-42	85:1-22	114:1-6

LITERATURA:

- 1.Kur'ani Kerim.
- 2.Sahihu-l-Buhari,pjesa,Fedail-Kur'ani.
- 3.Ibrahim Trebinjac,Uçenje i prouçavanje Kur'ana (Skripta za studente ITF u Sarajevu) 1982.

2-TEFSIR

Tefsiri studiohet tetë semestra,I-VIII.Provimi jepet pas çdo semestri veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor.

Viti I,Sem.I-II,fondi javor 2+0

HISTORIKU I KUR'ANIT

-Definicioni,emërtimet dhe mënyrat e shpalljes së Kur'anit .Funksioni i shpalljes drejtpërdrejt dhe tërthorazi, shpallja e parë dhe e fundit. Përcjellja gojore dhe të shkruarit e Kur'anit në kohën e Pejgamberit a.s.Roli i hafizëve dhe numëri i tyre sipas Buhariut.Shënimi i autorizuar dhe shkruarit kryesor të Shpalljes.Mjetet dhe objektet e të shkruarit,verifikuesi i tekstit në kohën e muhamedit a.s.Kontributi i Ebu Bekrit dhe Osmannit për shkruarjen e Kur'anit.Historiku dhe numri i ekzemplarëve të parë të Mus-hafit.Eksemplari i Ibn Mesudit.Zanafilla e emrit Mus-haf.

ZANAFILLA DHE ZHVILLIMI I SHKENCËS MBI KUR'ANIN:

-Shpallja në periudhën Mekase dhe në ate Medinës,koha,karakteristikat formale dhe përmbajtësore;Shkaqet e shpalljes.Rëndësia e shkakut për ta kuptuar drejt Kur'anin. Raporti një shkak për shumë ajete dhe shumë shkaqe për një ajet.Veprat që trajtojnë shkaqet e shpalljes,autorët dhe karakteristikat e atyre veprave.Të pezulluarit-derogimi dhe llojet e tij.Kuptimi filologjik dhe etimologjik.Pezullimi i Kur'anit me Kur'an dhe i sunnetit me sunnet.Veprat e shkruara në këtë lëmi dhe veçoritë themelore.

-Ajetet muhkem dhe muteshabin,konceptimi i tyre i ndryshëm.Tërma tjerë si: mefhum,mentuk,am,has,muxhmel,mubejjen etj.Fillimet esureve dhe interpretime e ndryshme përkitayi me këto,intrepretimi i tyre fraksionist dhe intrepretimi i medh-hebeve-çështje ehapur e intrepretime e meditime të zhdueshme.

- Ortografia e mus-hafit të parë,dikutimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i ortografisë së Kur'anit.Përmisimi i shkrimit të verzionit të Osmanit r.a.Përshkrimet Kur'anit në botë,shtypi i Kur'anit në botë dhe në mesin tonë.

-Të kënduarit-recitimi-i Kur'anit dhe themeluesit e shkollave për recitim.Shpatë shkollat e njohura dhe themeluesit e tyre.Katër shkollat e papranuara.Kriteret për përcaktimin e recimit të pranuar dhe atij të papranuar.Zgjedhja e leximit për namaz.

KOMENTIMI-TEFSIRI-I KUR'ANIT:

-Zanafilla dhe zhvillimi i shkencës tefsirit,domethënia e kësaj fjale nga aspekti filologjik dhe termologjik.

Muhamedi a.s. dhe sqarimi i tij për Shpalljen e All-llahut.

Kontributi i gjenerarës së parë-sahabeve,në sqarimin e Kur'anit.

Gjenerata e dytë-tabiinët dhe kontributi i tyre në fushën e tefsirit;formimi i shkollave të ndryshme:Mekke,Medinë,Basra dhe Kufe.

Gjenerata e tretë-tebe-i tabiin dhe roli i tyre në ruajtjen e kontributeve të gjeneratës përpara tyre.Paraqitja e tefsirëve të parë në formë të shkruardhe autorët më të njohur.

METODAT E KOMENTIMIT:

Metoda tradicionale:komentimi i Kur'anit me Kur'an;komentimi i Kur'anit me Sunnet;komentimi i Kur'anit në bazë të komentimeve të as-habëve,tabiinëve dhe ehlu- lki-tabëve.Dobësitë e qasjes tradicionaliste dhe veçoritë kryesore të kësaj metode,përfaqësuesit dhe veprat e tyre.

Metoda racionale,periudha klasike dhe ajo bashkëkohore.

Burimi i kësaj metode:filoyofia greke,Qytetërimet e vjetra të Lindjes dhe mendimi bashkëkohor evropian.Rezistenca ndaj komentimit racionalisttë Kur'anit;qëndrimet dhe argumentet e racionalistëve.Përfaqësuesit kryesorë të periudhës klasike (Razi,Mahsheri,Bejdavi,Ibn Tejmije,Alusi),dhe ata bashkëkohorë (M.Abda,R.Rida,M.Sheltat).Veprat e tyre dhe veçorit kryesore.

-Metoda sufiste:Prejardhja dhe kuptimi i fjalës "sufi".Burimet e komentimit sufist: zuhd, ittihad,vahdetu-l-vuxhud.Përfaqësuesit (Ibn Arebi...)dhe veprat e tyre.

-Metoda fraksioniste:Shiitët me konceptin e tyre të mbështetur në "ismet", "tekijje", "rexh" a".Harixhitët dhe parimet e tyre në komentimin e Kur'anit. Përfaqësuesit dhe veprat e tyre më karakteristike.

PËRKTHIMET E KUR'ANIT:

-Përkthyeshmëria e Kur'anit nga aspekti i shariatit.Përkthimet e Kur'anit në botë.Përkthimet dhe komentimet e Kur'anit në gjuhën shqipe.Vlerësimi i këtyre përkthimeve.

MREKULLIA E KUR'ANIT:

-Aspekti stilistik-mrekullia gjuhësore.Arabët dhe Kur'ani.Kur'ani nxit për studime.

-Aspekti historik,historo i popujve të kaluar,pejgamberët e mëparshëm.Ngjarjet që i ka paraparë Kur'ani për të ardhmen.

-Aspekti shkencor dhe veprat që i referohen mrekullisë së Kur'anit.Autorët kryesorë dhe veçoritë e veprave të tyre.

STILI I KUR'ANIT:

-Krahasimi,llojet,shembujt dhe karakteristikat e krahasimit në Kur'an.Metafora bukuria e metaforës Kur'anor.Muzikaliteti i tekstit Kur'anor.

Viti II,sem.III-IV,fondi javor 2+0

TEFSIRI I IBN KETHIRIT:

-Komentimi i sures Fatiha,isti'adha dhe besmelja,rëndësia e besmeles sipas Ibn Kethirit.

-Komentimi i sures Bekare,rëndësia e kësaj sureje sipas këtij mufessiri.Mendimet për shtatë suret e gjjata,për hurufu-l-mukatta'at.Komentimi për mu'min dhe munafik,etj.të përmendura në fillim të sures Bekare.Qëndrimi i Ibn Kethirit ndaj esbabu-n-uzul.

-Komentimi i Ibn Kethirit për rrëfimin e h.Ademit,për krijimin e botës:tokë e qiej,krijimi i njeriut.Çka është t'amim dhe tahis.Komentimi i Kur'anit me Kur'an,me hadith dhe me interpretimet e mufessirëvetë cilët i paraprin I.Kethirit.Komentimi i rrëfimit për Benu israil,për Musa a.s.

TEFSIRI I HIXHAZIT:

-Komentimi i Hixhazit për suren Fatiha,të përfolurite tekstit të Kur'anit.Komentimi i fjalëve al-mufredat.Komentimi i sures Bekare nga Hixhazi.Tri kategorit e përmendura në fillim të Kur'anit "el-mu"minun (el-muttekun)" "el-kafirun"dhe "el-munafikun".

Shembujt eklatantë për "munafikun".

Njëshmëria e All-llahut, i'axhaz Kur'anit dhe saktësia e peygamberit të All-llahut-Muhamedit a.s.

-Komentimi i Hixhazit lidhur me rastin e krijimit të Ademit a.s. dhe reagimet e melekëve dhe shejtanit. Benu Israilët dhe dhuntit e All-llahut xh.sh.ndaj tyre. Komentimi i preerjes së lopës (s.Bekare). Qëndrimi i Benu Israilëve ndaj peygamberëve dhe librave të shpallur. Qëndrimi i tyre ndaj melekëve.

-Komentimi i Hixhazit për ajetet nsih dhe mensuh; komentimi i tij për shembjen e xhamisë. Destruktiviteti i ehl-l-kitabëve dhe politeistëve. Komentimi për Ibrahimin a.s. dhe ndërtimin apo renovimin e Qa'bes. Domethënja e "mil-leti Ibrahim".

Viti III, sem. V-VI, fondi javor 2+0

KONCEPTI DHE INTERPRETIMI HALLALL-HARAM.

-Kur'an, 10:59, 16:16, 6:119, 42:21, 5:2-5.

-Motivet e përcaktimit të hallallit dhe haramit.

-Qëndrimi i sunijve dhe mu'tezilve.

-Ibn Tejmije: përkufizimet në fushë të akaidit, adhurimit (Ibadat) dhe veprimit (muamelat).

TRAJTIMI I FEMRËS:

KUR'AN, 4:1, 49:13.

-Barazia e burit me gruan në fazën e parë-faza e krijimit, prejardhja e njëjt.

Femra nënë: Kur'an, 4:36, 17:23, 31:14.

Rëndësia dhe pozita e femrës si nënë, roli i sajë në ruajtjen e gjinisë njerzore. Muhamedi a.s. për nënën.

Përgjegjësia e femrës: Kur'an, 4:124, 3:195, 9:67, 68, 71, 6:10-11.

Pavarsia dhe paprekshmëria e gruas. Të drejtat e gruas gjatë historisë njerzore. Përgjegjësia e gruas për veprat e veta, obligimet dhe shpërblimet në nivel të barabart.

E drejta e gruas për arsimim dhe pjesëmarrja e saj në punët me rëndësi gjithëshoqërore:

Kur'ani, 2:262, 58:1-2.

E drejta dhe liria e saj në realizimin e të drejtave dhe të interesit personal. Pjesëmarrja në jetën shoqërore-publike në kohën e Muhamedit a.s. E drejta e gruas në trashëgim dhe dëshmim.

Poligamia-martesa me më shumë gra me niqah: Kur'an, 4:3.

Poligamia gjatë historisë. Rëndësia sociale, kushtëzimi dhe aplikimi i poligamisë.

PEJGAMBERI MUHAMMED A.S. DHE BASHKËSHORTET E TIJ:

KUR'AN, 32:4, 36, 37, 38, 17:93, 66:1-5, 24:11-16.

Martesa dhe motivet për martesë. Karakteristikat themelore në jetën bashkëshortore të Peygamberit a.s. kërkesat e tyre për ngritje të standardit. Xelozia e tyre. Rasti i Zejnebes dhe Zejdut, mbështetja për shuarjen e institucionit të adaptimit-birmëshpirt. Shpifja kundër Aishes r.a.

TË MBULUARIT E FEMRËS-HIXHABI:

KUR'AN, 7:19, 22, 26, 27; 24:30, 31; 30:21; 16:72; 25:47; 19:4-6.

Gabimi i parë. Ekspozimi i vendeve të turpshme dhe mbulimi i tyre. Vendet e turpshme (avret) të femrat dhe të meshkujt. Kur'ani dhe suneti për përkufizimin e pjesëve të tuepshme të trupit që duhen mbuluar. Domethënja e mbulesës dhe keqpërdorimi i saj.

Mbulesa në traditën popullore shqiptare.

USHQIMI HALLALL DHE HARAM:

KUR'AN,2:168,172,173;5:3.

Ushqimet e ndaluara dhe koncepti i të mirës (tajibat).Rëndësia e ushqimit,qëndrimi i Ibn Hazmit.A ka dobi në gjërat e ndaluara.Ndalimet ne hadithe dhe motivet e këtyre ndalimeve.Prerja e kafshës sipas shariatit.Metodat e reja për prerje.

GKUETIA:

KUR'AN,5:4.94,95.

Gjuetia në tokë dhe në det.Kushtet e gjuetisë në relacionin:Individi-mjetet për gjahtim. Gjahu dhe të pririt (therja).

BURIMET E FITIMIT TË PASURISË MATERIALE:

KUR'AN,52:21;2.134,286;42:30;6:164;3:25;40:17.

Profesionet si burim i fitimit:gjahtimi,bujqësia,tregtia.Zbulimet e tërthorta dhe të drejtpërdrejta nga Kur'ani.

BURIMET E NDALUARA PËR FITIMIN E PASURISË:

KAMATA,LOJA ME PARA-BIXHOZI,LYPËSIA.

KUR'AN,30:39;4:161-163,3:130.

Shkallëzimi i ndalimit.Lojet klasike të kamatës.Kamata në “daru-l-harb”.Çështja e kamatës sot.Veprimtaria e bankave në parime islame.Afarizmi bashkëkohor bankar, kamata e kontrolluar me ligje.Fitimi pa djersë-veçori themelore e kamatës.

QËLLIMI I FITIMIT:

KUR'AN,2:155-156;3:168;5:48;18:7;67:3.

Dimensioni shpirtëror dhe fizik i njeriut.Domethënia e parimit çift “zevxh” në islam. Fitimi si mjet për realizimin e vlerave më të larta shpirtërore.Qëllimi i jetës së njeriut për të dëshmuar se është mëkëmbës i All-llahut xh.sh.në tokë.

Viti IV,sem.VII-VIII,fondi javor 2+0

SUNNETI:

KUR'AN,3:32,132;4:58,65,80;5:92;8:1,20,46;24.54,56;47:33;46:12;6:38;17:9;16:39.

-Sunneti si burim i legjislaturës islame.

-Kontestimi i sunnetit,si burim gjatë historisë.

-Roli i Muhamedit a.s.në zbatimin e shpalljes së All-llahut xh.sh.

-Muhammedi a.s.në funksion të muxhtehidit dhe Pejgamberit.

PEZULLIMI (DEROGIMI)NË KUR'AN:

KUR'AN,2:104,106;45:29.

-Pezullimi si fenomen i shpalljes.

-Shkallëzimi i shpalljes së Kur'anit.

-Pranueshmëria e pezullimit (nes-h).Qëndrimi i Ebu Muslim Isfahanit.

-Mendimet e autorëve më të rinj për nes-hin (pezullimin).

KIBLEJA:

KUR'AN,2:142-150;10:87.

-Kuptimi simbolik i Kibles.

-Tri fazat e përcaktimit të Kibles dhe supozimet historike.

-Pezullimi i sunnetit me Kur'an.

ÇËSHTJA E LUFTËS DHE E PAQËS NË KUR'AN:

KUR'AN,2:190-195,208,216,252;3:169;8:60;9:41,73,111,112;25:52;60:8,9;22:40;16:125
29:46;66:9;47:35;16:28.

-Lufta midis të mirës dhe të keqes,esenca e provimit njerzoz.

- Teori të ndryshme për luftën.Vetëmbrotja dhe sigurimi i lirisë.
- Koncepti i luftës në islam.
- Lufta nxitëse dhe lufta e imponuar.Motivet e luftës.
- Njeriu ndërmjet idealeve dhe materialeve.
- Sjelljet me të robërit.
- Ndalimi kategorik i luftës për qëllime pushtimi,pasurimi apo imponimi të ndonjë ideologjie.
- Koncepti i xhihadit.
- Motivet e luftërave në kohë të Muhammedit a.s.

BESIMTARI:

KUR'AN,40:1-11;2:25,62,82,103,172,178,183,208,254,264,274,277;3:57,118,130,149,156,200;4:1929,43,57,59,60,71,76,94,122,135,136,137,144,153,173;5:1,2,6,8,9,11,35,51,54,57,69,82,87,90,95,101,106;10:24;18:45;64:15;57:25;102:1-2.

- Karakteristikat e besimtarit.Besimi – manifestimi i tendencave më fisnike në jetë.
- Besimtari-luftëtar aktiv për arritje të qëllimit fisnik me punë e jo vetëm me fjalë.

TË CAKTUARIT E RENDIT NË BOTË NGA ALL-LLAHU XH.SH.

KUR'AN,3:137;12:109;22:46,77;33:62;35:43,44;14:11,12,65,67,69;42:48,67,103,131,139,154,158,174,190;27:52;29:44;2:252,266;3:4,7,19,21,58,70,97,98,101,118.

- Koncepti i Kur'anit në botën dhe njeriun,për jetën në natyrë dhe në shoqëri.
- Atributet e All-llahut xh.sh.vullneti objektiv i Tij dhe vullneti subjektiv i njeriut.
- Demistifikimi dhe demitologjizimi i jetës.
- Kuptimi i lirisë.

-Tentimi i pasuksesshëm i opinionit materialist për ta çkyqur,injoruar,Zotin xh.sh. nga ky rend në botë.

NDËRMJETËSIMI NË RELACIONIN NJERI-ZOT:

KUR'AN,2:48,123,254,155,134;80:38;53:38,39;6:164;17:15;35:18;39:7;31:33;10:61;52:21;40:17;42:30;41:46;99:7.

- Relacioni shefaat – sunnetull-llah.
- E drejta e çdokujt për t'iu drejtuar me lutje drejtpërsëdrejti All-llahut xh.sh.,jo me ndërmjetës.
- Parimi për shpërblim sipas veprës dhe qëllimit.
- Shefaati nëkëtë botë dhe në botën tjetër.
- Ndërmjetësimi si kategori e shirkut (mohimi i besimit).
- Kulti i shejhut,murshidit dhe evlijaut.
- Hadithet për shefaatin në ditën e Kijametit.
- Gazaliu dhe Muhammed Abdah për shefaatin.

KAZA-KADER (ÇËSHTJA E FATIT):

KUR'AN,2:117,213,272;3:27,47;19:68;4:88;28:56,82;7:178;18:17;39:7;29:62;30:38,40;5:40;6:148,149.

- Kazaja e kaderi nga aspekti fetar dhe ai filozofik.
- Liria dhe përgjegjësia e njeriut.
- Çka i përket njeriut në fatin e vet e çka është pjesëmarrja e vullnetit të All-llahut në fatin e njeriut.
- Fati si rrjedhojë e veprimit të All-llahut dhe vullnetit të njeriut:faktori objektiv dhe subjektiv.
- Përkufizimi esencial i fatit:Vullneti Hyjnor,dija njerëzore dhe vullneti njerëzor.

DËNIMET-UKUBAT (HADD,KISAS,TA'ZIR):

KUR'AN,24:1-20;4:15,2:217,178,179;5:33,38,39,90;17:33.

- Dënimi dhe natyra e qenies njerëzore,funksioni i dënimit.
- Vërejtjet e pabaza të disave për dënime të ashpra të Kur'anit.
- Konstatimi i dënimit,kuptimi i pendimit,falja dhe kompromisi.
- Dënimet në këtë botë dhe në botën tjetër.
- Llojet e dënimit:hadd,kisas,ta'zir,pikat dalluese midis tyre.
- Koncepti Kur'anor i dënimit –arritja e qëllimit pa ezbatuar dënimin me forcë.
- Ndërlíkueshmëria e ekzekutimit të haddit.
- Pendimi si akt ndihmës për rikualifikim të haddit në ta'zir.

MENDIMI SHKENCOR NË KUR'AN:

KUR'AN,35:28;41:53;20:114;93:9;96:1-4;59:4;88:17;3:164,190;29:20;30:9,18;6:11,50,27:69;2:219,266;10:24.

- Aktualiteti i këtij problemi sot-qasje e njëanshme.
- Shkenca si mjet i arritjes së pasurisë materiale.
- Dimensioni metafizik-transcendental i shkencës dhe shpallja e drejtpërdrejtë.
- Studimi i botës si argument për ekzistimin e All-llahut dhe si burim i vlerave shpirtërore.
- Njeriu si krijesë dualiste.Principi Kur'anor i krijimit çift.
- Koncepti islam mbi shkencën dhe keqpërdorimi i shkencës.

QËNDRIMI I FESË ISLAME NDAJ JOMUSLIMANIT:

KUR'AN,5:32,69;49:13;4:1,152;2:62,136,285;60:8;3:65,115;17:70;9:6;29:46;16:125.

- Liria e besimit dhe e mosbesimit.
- Mundësia për besime të ndryshme.
- Parimi i prejardhjes unike të gjithë njerëzve-veprimi si kriter themelor për vlersim të njeriut.
- Kontinuiteti i shpalljeve dhe pranimit të tërë shpalljeve të tërë dërgurave të All-llahut.
- Statusi i veçantë për ehlu-l-kitab.
- Sjelljet ndaj ateistëve dhe politeistëve-tendencat bashkëkohore për afrim e solidaritet e dialog.

RIKTHIM SHERIATIT:

KUR'AN,4:105;5:44,47,48,50.

- Supozimet historike dhe socio-psikologjike për kthimin në shariat.
- Periudha e dekadencës dhe mbyllja në vetvete.
- Roli i Islamit në zgjimin bashkëkohor.Komprometimi i mendimit perendimor në vendet islame.
- Ixhtihadi parakusht themelor për t'iu kthyer shariatit.

LITERATURA

- Përkthimet e Kur'anit në gjuhën shqipe:Prishtinë,1985,1988.
- Al-muntehab fi tefsiri-l-Kur'ani-l-kerim,Kairo,1975.
- Muhammed Ali as-Sabuni,Attibjan fi ulmil-l-Kur'an,Bejrut,1965.
- Xhelaludin Sujuti,Al-itkan fi ulumi-l-Kur'an,Kairo,1935.
- Abdus-sabur Shahin,Tarihu-l-Kur'an,Kairo,1966.
- Ali al-Vahidi,Asbabun-nuzul,Bejrut,s.a.
- Dr.Feti Mehdiu,Kur'ani kryevepër,Prishtinë,1992.
- Dr.Feti Mehdiu,Nga tematika e Kur'anit,Shkup 1993.
- Dr.Feti Mehdiu,Përkthimet e Kur'anit në gjuhën shqipe,Shkup,1996.

- Ibn Kethir, Tefsiru-l-adhim, I, Kairo s.a.
- Malik Ibn Nebi, Kur'anski feomen, Sarajevo, s.a.
- Nedim ei-Dzisir, Vjeronanja u Boga u svjetlu filozofije, nauke i Kur'ana, Sarajevo, 1976.
- Dr. Jusuf Ramiq, Shkaqet e Shpalljes së Kur'ani Kerimit, Shkup, 1990.
- Ahmed Behxhet, All-llahu, të konceptuarit Islam dhe besimi, Prizren 1994.
- Muhamed Mahmud Hixhazi, At-tefsiru-l-vadih, I, Kairo, 1975.
- Teufik al-Hakim, Muhtar tefsiri-l-Kurtubij, Kairo, 1977.
- Muhammed Abduhu, Risale et-Tevhid... Sarajevo, 1989.
- M.M. Sharif, Historija islamske filozofie (bitno učenje Kur'ana) Zagreb, 1988.
- Aisha Abdurrahman-Bintu-sh-Shati, At-tefsiru-l-bejanij lil-Kur'ani-l-kerim, Kairo, 1962, 1968.
- Nerkez Smailagiç, Uvod u Kur'an, Zagreb, 1975.
- Nerkez Smailagiç, Leksikon Islama, Sarajevo 1989.
- Mahmud Sheltut, Tefsiru-l-Kur'ani-l-kerim, Bejrut-Kairo, 1981.
- Mehmed Handziç, Uvod u tefsirsku i hadisku nauku, Sarajevo 1972.
- Filip Hiti, Istorija arapa, Sarajevo, 1973.
- Muhammed Husejn Ali es-Sagir, Al-mebadiu-l-amme litefsiri-l-Kur'an-l-kerim, Bejrut, 1983.
- Abdullah Muhammed Shihata, Tarihu-l-Kur'ani vet-tefsiri, Kairo, 1972.
- Muhammed Husejn edh-dhehebi, Attafsir ve-l mufesirun, Kairo, 1967.
- Mustafa Zajd, Annes-h fil Kur'an, Kairo, 1963.
- Mustafa Mahmud, Kur'an, Savremeni pokusaj razumevanja, Sarajevo, 1982.

3-HADTH

Hadithi studiohet tetë semestra I-VIII. Provimi jepet pas semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor sipas programit mësimor.

Viti I, Sem. I-II, fondi javor 2+0

1. HADITHI, SUNNETI DHE NOCIONE TJERA TË SHKENCËS SË HADITHIT.

-Hadithi dhe sunneti.

-Haber dhe Ether.

-Hadithi kudsi.

2. ROLI I HADITHIT NË ISLAM

-Ruajtja e hadithit.

3. QËNDRIMET KONTRADIKTORE NDAJ HADITHIT.

-Përpjekjet e hershme për përgënjeshtimin e hadithit.

-Hadithi dhe Harixhitët.

-Hadithi dhe shiitët.

-Hadithi dhe Mu'tezilitët.

-Tentimet bashkëkohore për përgënjeshtimin e hadithit.

-Qëndrimi i orientalistëve.

-Hadithi dhe Dr. Teufik Sidik.

-Hadithi dhe Ahmed Emin.

-Hadithi dhe dr. Muhamed Ebu Rejje.

4. REGJISTRIMI DHE KODIFIKIMI I HADITHIT

- Arsimimi arab paraislam.
- Trajtimi i nocionit (UMMIJ).
- Shkaqet e mosregjistrimit të hadithit në kohën e Pejgamberit a.s.
- Dokumenti më i vjetër i shkruar në fushën e hadithit.
- Korrespondenca e Pejgamberit a.s.
- Administrata supreme e Pejgamberit a.s.
- Regjistrimi i hadithit në përmbledhje të veeçanta në kohën e Pejgamberit a.s.
- Qëndrimet e disa orientalistëve rreth regjistrimit të hadithit.
- Periudha e Hulefai Rashidinëve.
- Etapa e Tabiinve dhe etbai-t-Tabiinë.
- Udhëtimet në dobi të mbledhjes dhe ruajtjes së hadithit.
- Udhëtimet për qëllime tregtie me hadithet.
- Karakteret lokal i zhvillimit të hadithit.
- Shkollat e specializuara për studimin e hadithit.

5.MËNYRA E STUDIMIT TË HADITHIT;MARRJES DHE TRANSMETIMIT

- El-sema (përmes dëgjimit).
- El-kiraetu ve el-ard (përmes leximit dhe intrpretimit).
- El-mukatibe (përmes korrespondencës).
- El-ixhaze (përmes autorizimit).
- El-munavele (përmes dorëzimit).
- El-i'lam (përmes njoftimit).
- El-vasije (përmes testamentit).
- El-vixhade (përmes gjetjes).
- El-idae (përmes transmetimit).

6.KLASIFIKIMI SHKENCOR I HADITHIT

- Ilmu xheri ve teadiil (Studimi i cënimit dhe vlerës së hadithit).
- Ilmu rixhal el-hadith (Disiplina rreth transmetuesve të hadithit).
- Ilmu muhtelif ul-hadith (Disiplina rreth harmonizimit të atyre haditheve që s'janë në pajtushmëri të plotë ndërmjveti).
- Ilmu ilel el-hadith (disiplina mbi sajimin e mangësive të disa haditheve).
- Ilmu nasih el-hadith ve mensuh-hu (Disiplina mbi hadithet deroguese dhe ato të deroguara).
- Ilmul garijibu-l-hadith (Disiplina mbi haidthet e pa njohura të rrallë).

7.KONDITIONAT E TRANSMETUESIT TË HADITHEVE

- El-islam (Të jesh musliman).
- El-akël (I mençur).
- El-dabit (I saktë).
- El-adalet (I drejt).

Viti i II,Sem.III-IV,fondi javor 2+0

8.NDARJA E HADITHIT:

a.El-hadith el-sahijh (Hadithe autentike).

- El-Mutevatir
- El-Ahad
- El-Garib
- El-Meshhur

b.El-hadith hasen (Hadithe të mirë)

-Nocionet që përfshijnë sahih dhe hasen hadithet.

c.El-hadith ed-daijf (Hadithe të dobët).

-El-Mursel

-El-Munkati

-El-Mu'dal

-El-Mudel-lis

-El-Mualel

-Esh-Shadh

-El-Maklub

-El-Munkir

-El-Metruk

-Transmetimi dhe zbatimi i haditheve të dobët.

-Ngjashmërit ndërmjet haditheve;sahih,hasn dhe daif.

-El-Merfu ve el-musned ve el-mutesil

-El-muanan ve el-muenin ve el-mualak.

-El-ferd ve el-garib

-El-aziz ve el-meshhur ve el-mustefid.

-El-A'li ve el-nazil

-El-mutabi ve el-shahid

-El-mudrexh

-El-muselsil

-El-mushaf

-shkaqet e dobësis së haditheve.

9.ROLI I HADITHIT NË LEGJISLATURËN ISLAME.

-Hadithi burim i dytë islam në themelimin e shkencave islame.

-Themelimi i shkollave juridike islame dhe mbështetja e themeluesve të tyre mbi bazën e hadithit.

10.KATEGORIT E TRANSMETUESVE TË HADITHIT;

a-Sahabet:Ebu Hurejre,Abdull-llah ibn Umer,Enes ibn Malik,Aishe Ummu el-muminin, Abdull-llah ibn Abbas,Xhabir ibn Abdull-llah,Ebu Seid el Hudrurij dhe sahabë tjerë të cilët janë marrë me transmetimin e hadithit.

b-Tabi-inët:Seid ibn El-Musejjeb,Nafi'meula ibn Umer,Muhammed ibn Sirin,Ibn Shihab Ez-Zehri,Seid ibn Xhubejr,Imam ebu hanife.

c-Tebei-t-tabinë:Imam Malik ibn Enes,Imam Shafii,Sufjan Eth-Theuri,Sufjan ibn Ujejne, El-Lejth ibn Sa'd.

Ç-Etba-Etbai-t-Tabiin:Imam Ahmed ibn Hanbel,Imam El-Buhari,Imam Muslim,Imam Tirmidhi.

11.BIOGRAFITË E AUTORËVE TË PËRMBLEDHJEVE MË AUTORITATIVE TË HADITHIT:

-EL-Buhari

-Muslim

-Ebu Davud

-Ibn Maxhe

-Tirmidhi

-Nisai

-Ibn Malik

- Ahmed ibn Hanbel
- Nevevi
- Nasru-d-Din el-Albani
- Abdulkadir el-Arnauti
- Shuajb el-Arnauti

Viti III.Sem.V-VI,fondi javor 2+0

- Sahihu Muslim,komenti i Neveviut (sherh sahih,Muslim el-Nevevi).
- Pjesët:a-Kitabu-l-Imani.
- b-Kitabu-sh-Shifai.
- Ettaxh el-Xhami' li Usul fi Ehhadifi Er-Resuli,li Mensur Ali Nasif,pjesa:
- a-Kitabi-zekati.

Viti IV.Sem.VII-VIII,fondi javor,2+0

- Sahihu-l-Buhari;komenti,el-Askalani,pjesët:
- a-Kitabu-l-Ilmi
- b-Kitabus-Saumi
- Subulu-s-Selam;libri 1-4 komentit,El-Kahlani, pjesa:
- a-Kitabu-s-Salati
- LITERATURA:
- Dirasat fi el-hadith nebevi ve tarih tedvini,lil duktur Muhamed Mustafi el-Adhami.
- El –sune ve mekanetuhu fi teshrih el islami duktur Musatafa es-Sbaji.
- El-sune fi mevaxhihetu el ibadil lil ustadh Muhaemed Tahur el Hakim.
- El hadith ve el muhadithun li Muhamed ebi zehre .
- Ed-Dvae ala esuneh el Muhamedije lil duktur Muhamed ebij riye.
- Okic M:Tayib,Bazi hadis meseleri uzerdine tetkikler;osman Yalcin Matbaasi Istambul 1959.
- Sahilul-l-Buhari në shqip,Librat:1,2,3,4,5,7,8
- Fazlur-rahman duh Islama (Hadis i Sunna ili verbakna i praktnica tradisija,Beograd 1983.
- Handzic,M.Uvod u tefsirsku i hadisku nauku,N.Behar,god.I Sarajevo 1933
- Handzic,M.Hadis i njegova vaznost,Narodna uzdanica; Kalendar god.II,Sarajevo 1993.
- Nakicevic,O.Izucavanje hadisa u nasim krajevima do polovine IX vijeka,Glasnik VIS br.3-4 1983.
- Silajdzic,A.Muslimanska Kritika hadisa (Historia i Metodologjia),Glasnik VIS,Sarajevo, br.6 1985.

4.AKAID

Studiohet tetë semestra I-VIII.Provimi jepet në fund të semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit përkatës shkollor.

Viti I,Sem.I-II,fondi javor 2+0.

1.HYRJE NË SHKENCËN E AKAITIT

1. Definicioni i shkencës së Akaitit

2. Qëllimet dhe detyrat e shkencës së Akaidit
3. Burimet kryesore të shkencës së Akaidit
4. Metodologjia e Akaidit
5. Shkenca e Akaidit dhe shkencat tjera
6. Shkenca e ilmul-Kelamit

II.SHKAQET E FORMIMIT TË SHKENCËS SË AKAIDIT

1. Shkaqet e brendshme të formimit të shkencës së Akaidit
2. Ndjenja dhe dëshira për të njohur të vërtetën
3. Mospajtimet në të kuptuarit e disa ajeteve Kur'anore
4. Çështjet e instucioneve të hilafetit
5. Përçarjet politike
6. Nacionalizmi arab
7. Çështja e ajeteve muteshabihë dhe atyre alegorikë

III.FAKTORËT E JASHTËM

- a. Kontakti i muslimanëve me fetë,kulturat dhe traditat tjera.
- b. Ndikimi i filozofisë greke
- c. Nevoja për të mbrojtur mësimin islam nga tendencat e huaja.

IV.FAZAT E ZHVILLIMIT HISTORIK TË SHKENCËS SË AKAIDIT

- a. Periudhat e zhvillimit të shkencës së Akaidit
- b. Periudha e vahjit
- c. Periudha e hulefai rashidinëve
- d. Periudha emevite
- e. Periudha abasite
- f. Periudha poatabasite
- g. Periudha e stagnimit
- h. Periudha bashkëkohore

V.MËSIMET E AKAIDIT SIPAS IMAMËVE TË EHLI SUNETIT:

EBU HANIFE,MALIKU,SHAFIU DHE HANBELIU.

1. Themeluesit e shkollave të Akaidit sipas mësimave të ehli Sunnetit:Et-Tahabi,El-Esha'ri,El-Maturidi.
2. Përfaqësuesit ma eminentë të shkollave të Akaidit dhe themeluesit e kësaj shkence deri në fund të shek.Abasid.El-Bakil-lani,El-Bagdadi,El-Gazali,Em-Nesefi,Ibn Ruzhdi,Er-Razi
3. Periudha e dekadencës:El-Bejdari,Ibn Haldun,Es-Sujuti,Es-Semusi
4. Renesansa (Rilindja);Ibn Tejmije,Muhamed b.Abdulvehab dhe Rahmetullah el-Hidni.
5. Modernizimi,Xhemaluddin el-Afgani,Muhamed Abduhu,Reshid Rida
6. Mendime dhe koncepti islam në territoret tona;Hafiz Ali Korça,Hafiz Ibrahim Dalliu,Bexhet Shapati etj.

Viti II,Sem.III-IV,fondi javor 2+0

I.ILAHIJAT,NUBUVAT DHE SEMI'JJAT;DEFINICIONI

1.BESIMI NË ALL-LLAHUN XH.SH.

- 1) Imani-Kuptimi dhe definimi i tij
- 2) Imani-Natyra e njeriut
- 3) Kushtet e imanit te përsosur

4) Relacioni në mes të imanit dhe islamit
2.TEUHIDI-NJËSHMËRIA E ALL-LLAHUT

- 1) Teuhidi-Definimi dhe kuptimi i tij
- 2) Teuhidi-Shkolla e parë e besimit
- 3) Ndarja e Teuhidit
 - a. Teuhidi Er Rububije
 - b. Teuhidi El Uluhiye
 - c. Teuhidi El Esmāi ves sifati
 - d. Mendimi i dijetarëve islamë mbi ajetin “LEJSE KEMITHLIHI”

4)Mënyra e argumentimit të ekzistimit të All-llahut.
5) Sifatull-llah:Llojet e sifateve të Perendisë,përgjigje mu'tezilitve mbi Sifatet e All-llahut,vërtetimi i sifateve të All-llahut ashtu siç i ka theksuar Perendia në Kur'an dhe pikërisht siç i ka qartësuar Resulull-llahi a.s.

6) Esmāull-llah:roli dhe ndikimi konceptual i ehli Sunnetit rreth emrave të All-llahut xh.sh.

II.NUBUVVETI

1. Nubuvati-Kuuptimi dhe definimi i tij.
2. Besimi në Pejgamberët dhe librat e shpallura.
3. Muhamedi a.s.Hatemul-Enbija,Imamul-Etkija,Sejidul-Murselin,Habibi Rabbil-alemin,Resulull-llah,udhërrëfyes i mbarë botës.
4. Hulefai Rashidinë:Ebu Bekri,Umeri,Uthmani,Aliu dhe të dhjetët e shpërblyer me Xhennet Euliaul-Kiram;kush janë dijetarët islamë të selefite,Pejgamberët janë më të vlershëm se sa evlijatë.Kush janë fallxhintë,ç'janë sehiret dhe qendrimet e dijetarëve rreth kësaj çështjeje.

III ES-SEM'IJAT-ES'HATOLOGJIA ISLAME

1.Besimi në melekët.

-Kelamull-llah,Kur'ani fjalë e All-llahut,qëndrimi i ehli sunnetit rreth Fjalës së All-llahut,përfhifje atzre që s'pajtohen me këtë konstatim.Fjala e All-llahut nuk është e krijuar,paaftesia e atzre q[konsatojnë që Kur'ani është i njeriut.

-Ru'jetull-llah,të pamit e All-llahut xh.sh.është realitet për banorët e Xhennetit,ajeti kur'anor i cili vërteton të pamit e Perendisë.

-Isra dhe Mir'axh,dëshmi e fuqisë së All-llahut xh.sh.

-Marëveshja e All-llahut xh.sh. me Ademin a.s.realiteti i rububijetit është i natyrshëm,ndërsa shirku është joonatyror.All-llahu xh.sh.gjithmonë i din banorët e Xhennetit dhe të Xhehennemit e vepra peshohet sipas njetit (qëllimit) dhe rezultatit.

-KADERI;Përcaktimi është fshehtësi e Perendisë,a duhet të pajtohemi me kaderin (përcaktimin),a mundet besimtari të mos pajtohet me kadrin.

-Arshi dhe Kursi;Çështje e feukijjatëve,kosmosi,kibla,Ibrahimi a.s.Halilull-llah, biseda e All-llahut me Musain a.s.

IV.RUH,NEFS DHE ADHABUL-KABRI

-Relacioni RUH-NEFS

V.EL-BA'TH,EL-XHEZA,EL-MEAD,EL-HISAB,ES-SIRAT,EN-NAR

Viti III.Sem.V-VI,fondi javor i orëve 2+0

1. Shfaqja e mësimëve të ndryshme islame të Akaidit-Nevoja e studimit të këtyre mësimëve, vështirësitë e kërkimit shkencor në këtë fushë, ndikimi i studimit të shkencës së Akaidit në zhvillimin shkencor islam.
2. Shkaqet e mospajtueshmërisë së njerzëve ndërmjet vete me theks të veçantë të muslimanëve.
3. Burimet e studimit të shkollave të Akaidit dhe rëndësia e tyre.
4. Shiitët, përfaqësuesit, mësimet e tyre, mospajtimet, aktualiteti dhe ndikimi i kësaj shkolle.
5. Harixhitët përfaqësuesit, besimi, mospajtimet dhe ndikimi i tyre.
6. Mu'tezilitët, konceptet mu'tezilite.
7. Sufizmi, konceptet filozofike dhe ndarja ideologjike sufiste.
8. Lëvizjet bashkëkohore joislame, babije, behaije, kadijanije dhe ahmedije.
9. Lëvizjet bashkëkohore të ashtuquajtura islame, vehabitët, sennusifitët dhe mehdijinët.
10. Qëndrimi kur'anor dhe i sunnetit rreth studimit të shkollave dhe sekteve akaidologjike.

Viti IV, Sem. VII-VIII, fondi javor 2+0

1.FETË E SHPALLURA; KARAKTERISTIKAT E BESIMIT

HEBREIZMI

- Burimet e hebreizmit dhe zhvillimi historik.
- Besimi në Zotin sipas hebreizmit.
- Shpallja e profetizmit në hebreizëm.
- Es-hatologjia në hebreizëm.
- Institucionet legjislativë në hebreizëm.
- Festat hebreje.
- Sektet në hebreizëm.
- Koncepti Kur'anor dhe i Sunnetit rreth hebreizmit dhe bashkëjetesa historike me pjesëtarët hebreikë.

KRISHTERIMI

- Burimet e Krishterimit dhe zhvillimi historik.
- Teologjia biblike e Dhjatës së vjetër dhe Dhjatës së re.
- Besimi në Zotin sipas Krishterimit.
- Shpallja dhe profetizmi në Krishterim.
- Dogmat kryesore të Krishterimit
- Teksti dhe komentet e Biblës.
- Manifestimet fetare në Krishterim.
- Teologjia e shpëtimit dhe ekumenizmi
- Festat krishtere
- Sektet në krishterim
- Koncepti kur'anor dhe i Sunnetit rreth Krishterimit dhe bashkëjetesa historike me pjesëtarët të krishterë.

ISLAMI

- Islami, burimet themelore të Islamit.
- All-llahu xh.sh. besimi, argumentet, cilësit.

- Pejgamberi a.s.pejgamberllëku,dëshmitë,roli.
- Kur'ani,vlera dhe kontributi.
- Ibadat,kuptimi,llojet dhe vlera.
- Njeriu,vullneti,përgjegjësia,liria.
- Sjellja,istikame dhe inhiraf.
- Ahireti,Xheza dhe Ikab.
- Islami,njeriu bashkëkohor dhe emancipimi konceptual shpirtëror.

LITERATURA

1. Kur'ani,përkth.Feti Mehdiu,Prishtinë 1985.
2. Kur'ani-Përkthim me komentim,përkth.dhe komen.Sherif Ahmeti.
3. Sahihul Buhari në gjuhën shqipe,pjesa:I,II,III,IV,V,VII,VIII.
4. Dr.Ahmed Ebus Seadet,Dirasat fil akaidetul islamije,Kairo,1983.
5. Muhamed Abdus-Setar Nusar,El Akidetul Islamije,Kairo,1982.
6. Muhamed Sejjid Ramadan El buti,El Akidetul Islamijetu vel fikrul measir, Dimeshk,1993.
7. M.Sherif,Historija Islamske Filozofije,I,II,Zagreb,1988.
8. Ebu Hanife,Fikhul Ekber,Bejrut,1979.
9. Fazlur Rahman,Duh Islama.Beograd,1983.
10. Ahmed Emin,Fexhrul Islami.
11. Abdurrahman Hasan El Midani,El Akidetul Islamije ve ususuha,Dimeshk,1983.
12. Muhamed Neim Jasin,El Iman,Oman,1982.
13. Muhamed Seid Ramadan El Buti,El jekinijjatul keunijje,Dimeshk,1979.
14. Umer Sulejman El Eshkar,El Akidetu fil Islam,Bejrut,1984.
15. Vehbi Sulejman Gauxhi El Elbani,Erkanul Iman,Dimeshk,1979.
16. Muhamed el Akkad,Hakaikul Islami,Kairo,1959.
17. Nerkez Smajlagiç,Klasiçna Kultura Islama,I,II,Zagreb,1973.
18. Muhamed Seid Ramadan El Buti,El Akidetul Islamijje,Dimeshk,1993.
19. Ibrahim Bazhuri,Xheheretu Et Teuhid,Dimeshk,1972.
20. Muhamed Alij Sabuni,En Nebuvvetu vel enbijau,Dimeshk,1989.
21. Muhammed Muteveli Sha'ravi,Argumentet lëndore mbi ekziztimin e Zotit përkth. Sabri Bajgora,Prishtinë,1996.
22. Muhammed Muteveli Sha'ravi,Mrekullia e Kur'anit,përkth.Qemajl Morina, Prishtinë,1996.
23. Ebul A'la El Mevdudi,Ka razumevanju Kur'ana,Sarajevo,1989.
24. Jusuf bin Abdullah,bin Jusuf El vabil,Eshratus saati,1995
25. Muhamed Ebul Fajd El Menufi,Filozofija Islama,Sarajevo.
26. Ali Tantavi,Vjetrovanja u kader,Islamska misao,1991.
27. Muhammed El Gazali,Akaidetul Muslim,Damask,1983.
28. Nedim el Xhisër,Vjetrovanja u Boga,u svjetlu filozofije,nauke i Kur'ana, Sarajevë 1976.
29. Husein Gjozo,Islami në kohë,Shkup,1993.
30. Ahmed Bexhet,All-llah-Islamsko poimanje i vjetrovanje,Sarajevo.
31. Mustafa Mahmud,Prej dyshimi deri në besim.Prishtinë1987.
32. Mustafa Mahmud,Dialogu me mikun ateist,Prishtinë.
33. El Imam Muhamed Ebu Zehre,Tarihul Medhahibul Islamijje.

34. Shehrestani, El Milel ven nihali,
35. Ahmed Emin, Dhurul Islami,
36. Abdul Halim Mahmud, Et Tefkirul Felsefij fil Islam, I, II, Kairo
37. Ebul Hasen El Esh'ari, Mekalatul Islamijjine, I, II, Kairo, 1969.
38. M.M. Sharif, Historija Islamske filozofije, Zagreb, 1988 pjesa e I, II.
39. Ahmed Emin, fexhrul Islami, Kairo, 1978
40. Ebu Hamid El Gazali, El Munkidhu mined dalal, Bejrut, 1983.
41. Ahmed Emin, Duhal Islami, Kairo, 1978.
42. Nusret Çançar, Prilog razumjevanju nastanak Ilmu Kelam i Islamske teologije, Islamska misao 9 aprill, 1989.
43. Xhemal Çehajç, Dervishki redovi u jugoslovenskim zemaljama, Sarajevë,
44. D. Tanaskoviç, Ivan Sop, Sufizam, biblioteka Zodiak.
45. Muharem Omerdiç, Kadijanije i Ahmedije, Glasnik br.1/1987.
46. Shejh Muhamed Abdurrazik, Sufizam i sekte u Islamu, Islamska Misao, godina VI, broj 70.
47. Muharem Omerdiç, Murxhije, Islamska misao, br. IV, 1984.
48. Ebi El Hasen En Nedvi, Dy pasqirime të kundërta midis sunitëve dhe shiitëve imamitë, Tetovë 1993.
49. Bahri Aliu-Shaqir Fetahu, Akaid, Shkup, 1994

5-HISTORIA E SË DREJTËS ISLAME

Viti I, Sem. I-II, fondi javor, 2+0

Historia e së drejtës islame studiohet dy semestra (I-II). Provimi jepet pas semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor sipas programit mësimor.

1.HISTORIA E SË DREJTËS ISLAME

-Rëndësia e historisë të së drejtës islame.

-Drejtësia islame në kuadër të shkencës së drejtësisë.

2.DREJTËSIA TE ARABËT NË PERIUDHËN PARA SHPALLJES SË KUR'ANIT

-Organizimi shoqëror arab në periudhën para shpalljes së Kur'anit.

-Format e jurisprudence në shoqërin arabe (zakonet, libra të shkruara etj.).

-Karakteristika të përgjithshme të drejtësisë në periudhën para shpalljes së Kur'anit dhe institucione tjera.

3.PERIODIZIMI HISTORIK I JURISPRUDENCËS ISLAME

-Karakteristikat të përgjithshme mbi periudhimin historik të drejtësisë.

-Fazat periodike të historisë së drejtësisë.

4.PEUDHA E SHPALLJES (ETAPAT LEGJISLATIVE)

-Legjislacioni Kur'anor (peudha e Mekkes dhe Medines).

-Territoret legjislative mbi baza Kur'anore.

-Veprimi i Pejgamberit a.s. (shpallja dhe çështja e ixhtihadit).

-Burimet e së drejtës në periudhën e Pejgamberit a.s.

5.PERIUDHA E HULEFAI RASHIDIN

-Rrethanat shoqërore-historike.

-Burimet e së drejtës islame në etapën e Hulefai Rashidin.

6,SHKOLLAT E PARA TË SË DREJTËS ISLAME

- Rrethanat shoqërore-historike.

-Dijetarët e Hixhazit dhe të Kufes.

-Aplikimi i së drejtës në këtë etapë.

7.SHKOLLAT E PARA KLASIKE TË JURISPRUNDENCËS ISLAME

- Rrethanat shoqërore-historike.

-Gjendja e përgjithshme e shkencave islame (paraqitja e racionalistëve dhe e tradicionalistëve).

-Ebu Hanife dhe aspekti metodologjik i komentimit të drejtësisë islame.

-Imami Shafi dhe vështrimet e tij në shkencën e drejtësisë dhe në formimin e teorisë klasike islame të jurisprudencës.

-Imam Ahmed ibn Hanbel dhe konceptimi metodologjik i komentimit të jurisprudencës islame.

-Formimi i shkollave të jurisprudencës (nxënësit e ulemasë të jurisprudencës islame regjistrimi dhe përpunimi i studimeve).

-Formimi i teorisë Shi'ite dhe Harixhite të jurisprudencës.

-Aplikimi i jurisprudencës në këtë etapë.

8.NGECJA E ZHVILLIMIT TË JURISPRUNDENCËS (MBYLLJA E IXHTIHADIT)

-Shkaqet ideo-shoqërore për themelimin e teorisë tradicionale (Taklidit).

-Funksioni ndërmjetësues i shkollave (medh-hebeve) juridike në mes popullit dhe burimeve të drejtësisë islame.

-Marrëdhëniet ndërmjet skollave juridike në këtë periudhë.

-Teoria klauke e jurisprudencës mbi rregullimin shoqëror dhe aplikimin e drejtësisë islame.

9.PERIUDHA OSMANE

-E drejta islame në periudhën osmane.

-Sistemi i së drejtës në shtetin osman.

-Organizimi i gjykatave.

-Reformat në sistemin e së drejtës dhe atij gjyqësor në shek.XIX dhe XX.

-Përpjekja e kodifikimit të drejtësisë islame.

-Sekularizmi.

10.PERIUDHA BSKËKOHORE

-Rrethanat shoqërore-historike.

-Depërtimi i jurisprudencës së huaj në tritorret islame.

-Zhvillimet kryesore në shkencën e së drejtës dhe në praktikë (simbioza).

-Lëvizja për reformimin e komentimit tradicional të së drejtës islame (zhvillimet kryesore dhe përfaqësuesit më eminentë).

11.E DREJTA ISLAME NË BALLKAN NË BALLKAN PAS RËNIES SË OSMANLINJVE

-Gjendja e përgjithshme e së drejtës islame dhe statusi i saj pas rënies së shtetit osman.

-E drejta islame ndërmjet dy Luftrave Botërore.

-Gjyqet islame në territoret:Shqipëri,Ish-Jugosllavi.

-Anulimi i gjykatës islame në territoret e përmendura me urdhër shtetror.

-Funksioni i Bashkësive Islame,respektivisht myftinive në cilësinë e faktorit juridik.

LITERATURA:

1. Essajs Ali Muhammed,Tarihul-fikhi el-islami,Matba'tu Ali Sabi ve Euladuhu Ezerher 1957
2. Dr.Zejdan Abdulkerim,El-ferd ve ed-deuletu fish-sheriti el-islamije,El-ittihad el-islami,Bejrut 1978

3. Dr.El-Kubejsi Ahmed,El-ahvalush-shahsijetu Fil-fikhi Vel-kada vel-kanun Matbatu El-irshad Bagdad 1970.
4. El-Hanefi El-Musili Meudud Ibn Mahmud Ibn Abdull-llah,El-ihijari lita'lil el-muhtar,Kairo 1951.
5. Karçiç Fikret,Istoriija sheriatkog prava (ligjeatëa për vitin e parë në fakultetin Teologjik Sarajevë)1987.
6. Coulson N.j.Uloga pravne istorije u muslimanskoj pravnoj nauci, (përktheu F.Karqiq) Glasnik VIS,br.1/1982.
7. Karçiç Fikret;O pitanju periodizacije istorije fikha,Glasnik VIS br.1985.
8. Hamidullah M.Uticaj rimskog prava na fikh (përktheu F.Karqiq),islamska misao br.57 septembar 1983.
9. Dobrazha Kasim,Iz islamskog Prava i njegove istorije,Glasnik VIS,br.1/1936.
10. Inalxhik Halil,Perandoria Osmane,Shkup 1985.
11. Mardin E.Razvoj sheratskog prava u osmanskoj carevini,(përktheu F.Karqiq) Islamska misao br.58.
12. Haniç M.Pogled na sudstvo u B i H za vrijeme turske vlasti,(separat "El-Hidaje" 1941.
13. Muhammed Abduldzevad,Razvoj zakonodastva u islamskom svjetu sa posebnim osvrtom na posljenji period osmanskog hilafeta (përktheu F.Karqiq)Islamska misao br.januar 1984.
14. Sikiriç Shacir,Nashi Sheriatski sudovi,Spomenika Sheriatske sudaçke shkollë, Saraevo 1937
15. Karçiç Fikret,Pitanja primenje seriatskog prava kroz istoriju bosanskih hercagovaçkih muslimana,Zbornik radova ITF Br.1/1982.
16. Karçiç Fikret,Stanje seriatske pravne nauke i prakse u 19,u prvoj polovini 20,vijeka,Glasnik VIS br.2/1985.
17. Begoviç Mehmed,Seriatsko pravo u evropskoj nauci,Kalendar Gajret 19. Mr.Fikret Karçiç,Historia e së drejtës së shariatit,Prizren,1994.

6-USULUL-FIKHI

Viti I,Sem.I-II,fondi javor 2+0

Usuli Fikhu studiohet dy semestra (I-II).

Provimi jepet në fund të semestrit veeror dhe përfshin materien e zhvilluar sipas programit mësimor.

1.USULUL-FIKHI DHE ROLI I KËSAJ LËMIE NË SHERIATIN ISLAM

-Dallimi në mes fikhut dhe usuli-fikhut në aspektin etimologjik dhe juridik:sheriati, fikh dhe kanun.

-Raporti i usuli-fikhut në relacion me disiplinat tjera islame.

-Zhvillimi historik i usuli-fikhut dhe veprat më të njohura në këtë fushë me theks të veçant vepra "Er-risale" e Imam Shafiut.

2.LLOJET E NORMAVE JURIDIKE NË DREJTËSINË ISLAME

-Definicioni i normës juridike në drejtësinë islame (Hukmush-sheria).

-Llojet e normave imperative juridike,detyrimore (Farz,Vaxhib) ndarja e tyre.Ndalesat (haram) llojet e haramit ,si dhe normat e lejuara (mubah).

-Relacioni në mes normës juridike (mutlak) në raport me normën e përgjithshme (a'mm), ndërsa (mukajjed) në relacion me normën juridike (has).

-Në çfarë rrethanash subjekti juridik (muke,l-lef) i lejohet tërheqja nga normat juridike detyrimore për t'u shërbyer me lehtësime (ruhsa).

3.LIGJDHËNËSI,VEPRIMTARIT JURIDIKE DHE SUBJEKTI JURIDIK

-Qeveria sipas konceptit juridik islam dhe kush është ligjdhënës (Shari-Hakim).

-Mendimet e djetarëve islamë dhe të shkollave islame rreth kësaj çështjeje.

-Kualifikimi i veprës (El-Mahkunu fih),kuptimi i veprimtarisë juridike dhe përgjegjësia juridike.

-Pengesat natyrore (avaridu-Semavije) për realizimin e veprimtarive juridike,pengesat e shkaktuara me dëshirën e subjektit juridik (avaridul-muktesebe).

-Detyrimi për kryerjen e veprimtarive të ndaluara (Ikrah).

4.BURIMET E DREJTËSISË ISLAME

-Klasifikimi i burimeve të drejtësisë islame.

-Aspekti juridik i Shpalljes dhe territoret nën legjislaturën Kur'anore.

-Sunneti,burim i dytë i së drejtës.

-Derogimi në Kur'an dhe Sunnet.

5.IXHTIHADI,METODA THEMELORE PËR FORMIMIN E SHKOLLËS JURIDIKE ISLAME.

-Ixhtihadi i sahabeve.

-Dallimi në mes të ixhtihadit individual dhe kolektiv.

-Në çfarë rasti ixhtihadi kolektiv shëndrrohet nëixhma-konsenzues.Ixhmai i gjeneratave të mëvonshme nuk mund të jetë në kundërshtim me ixhmain e sahabeve.

-Kush mund të mirret me ixhtihad dhe cili mund të jetë objekt i ixhtihadit.

-Kategoritë e muxhtehdëve,dallimi në mes të muxhtehidëve dhe muftinjve.

-Ixhtihadi nevoj shoqërore e sahabeve dhe imperativ i kohës për të gjithë muslimanët pa kufizime në kohë dhe vend.

-El-Ixhma (Konsenzuesi) roli i tij në drejtësin Islame.

6.KIJASI (ANALOGJIA) SI PJESË E IXHTIHADIT.

-Analogjia në të drejtën Islame.

-Shkolla juridike Hanefite e konsideron analogjinë pjesë përbërëse të ixhtihadit.

-Prezenca e analogjisë në shkollën juridike të Irakut.

7.SHKOLLA JURIDIKE E HIXHAZIT

-Imam Maliku themelues i shkollës së Hixhazit.

-Tradita e qytetarëve të Medines sipas Imam Malikut kanë përparësi në drejtësi në raport me analogjinë.

-Qëndrimet e djetarëve islamë në atë kohë rreth traditave të qytetarëve të Medines si burime të veçanta të shariatit.

8.SHLOLLA JURIDIKE SHAFI'ITE

-Medhhebi Shafiit është sintezë e mendimit të Irakut dhe Hixhazit.

-Shafi'itët refuzojnë që traditat e qytetarëve të Medines të konsiderohen si burime të veçanta të shariatit,mirpo nuk e miratojnë as zbatimin e gjërë të analogjisë ashtu siç vepron shkolla hanefite.

9.SHKOLLA JURIDIKE HANBELITE

-Ahmed ibn Hanbel muxhtehid dhe muhaddith.

-Kontributu i Ahmed ibn Hanbel në Ixhtihad.

-Shkaqet e ndërprerjes së ixhtihadit dhe formimi i taklidit.

10.FIKHU SHI'IT DHE HARIXHIT

- Lufta për pushtet dhe roli i saj në zhvillimin e drejtësisë islame Shi'ite.
- Koncepti Shi'it mbi trashëgimminë e pushtetit.
- Imamët përfaqësues fetarë dhe qeveritarë.
- Burimet e drejtësisë islame tek Shiitët.
- Harixhitët si lëvizje fetare dhe politike.
- Burimet e drejtësisë islame tek Harixhitët.

11.INTERPRETIMI ETIMOLOGJIKE I NORMAVE JURIDIKE TË KUR'ANIT DHE SUNNETIT:

(mushterek,hifj,te'arud,tevfuk,muxhme amm,has,mufesser,mushkel).

12.QËLLIMET E DREJTËSISË ISLAME

- Karakteristikat themelore të kësaj fushe.
- Rregulla të përgjithshme
- Kodifikimi i drejtësisë islame

LITERATURA

1. Zejdan,Abdulkerim,El-vexhiz fi usulul-fikhi
2. Abdulvahid,Fadil,En-numudhexh fi usulul-fikhi
3. Hadzibegić,Hamid,Usuli fikh,Sarajevo.
4. Karçiç,Fikret,Usuli fikh-metodologjia islamskog prava (Glasnik VIS,novembar-decembar) 1983 Sarajevo.
5. "Hëna e re"(të konsultohen studimet që i referohen fushës së usuli fikhut

7-FIKHUL-IBADAT.

Viti I,Sem.I-II,fondi javor 2+0

Fikhul Ibadati studiohet dy semestra I-II.

Provimi jepet në fund të semestrit veror dhe përdhin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor sipas programit mësimor.

1.NAMAZI

- Ç'është-namazit përcaktimi i kohëve të namazit mbështetur në fundmentet kur'anore.
- Kushtet e namazit;
- Namazet e detyrueshme (pesë kohët e faljes individuale të namazeve dhe namazi i xhumasë) detyrim i shkallës së parë –farzi ajn;
- Namazi detyrimor kolektiv,veëm i një grupi njerëzish,(namazi i xhenzes farzi kifaje).
- Rregullat e faljes së xhenzes.
- Namazi vaxhib (detyrim i shkallës së dytë);vitër namazi,dy bajramet.
- Sunnetet dhe nafile namazi (Salatu-Duha, Salatu-istihare,Salatul-Haxh)dhe namazi i teravisë.
- Falja e namazit me xhemat,përmirësimi i gabimeve të paqëllimta në namaz,falja e kaza namazeve.
- Vlera e faljes së namazit të përbashkët,falja e disa namazeve gjatë një periudhe të caktuar kohore.
- Namazi i udhëtarit,të sëmurit dhe të tjerëve që kanë të meta fizike (Sahibi uzër).
- Në çfarë rasti përsëritet namazi dhe kur bëhet sehvi sexhdja.

2.ZEQATI

- Ç'është zeqati
- Roli i zeqatit,detyrimi ndaj All-llahut xh.sh.njeriut dhe bashkësisë.
- Qëndrimi Kur'anor dhe i Sunnetit rreth individëve dhe themelatave të cilat kanë të drejtë në zeqat.

-Kush jep zeqat (të theksohet qëndrimi i ulemave) për zeqatin e të miturve dhe atyre me të meta fizike.

-Zeqati dhe borxhi.

-Cilës pasuri i jepet zeqati dhe në çfarë mënyre përcaktohet nisabi.

-Zeqati jepet në:kafshëë,ar,argjend,stoli,para,mall tregtar,prodhime buqsore,prodhime qumshti dhe mjaltë.të hyrat nga pauria e patundur,të hyrat nga profesionet e lira.

-Përcaktimi i zeqatit.

-Koha e dhënies së zeqatit.

-Sadakatul-fitri.

-Roli i zeqatit në rrethanat e tanishme për Bashkësinë dhe institucionet fetare-arsimore tek ne.

3.AGJËRIMI

-Llojet e agjërimit.

-Agjërimi islam-përkufizimi i agjërimit me Kur'an.

-Kush agjëron dhe kur mund të shtyhet agjërimi.

-Cili mund ta shfritëzojë fidjen e cili obligohet me kefare.

4.HAXHI

-Roli i Haxhit.

-Historia e Qabes.

-Haxhillëku i Pejgamberit a.s.

-Rregullat e ihrsmit,Mikatit.

-Qëndrimi në Arafat dhe tavafi detyrimor.

-Rregullat e qëndrimit në Minne.

-Shkeljet e rregullave të haxhit.

-Në çfar rasti haxhi duhet përsëritur dhe kur mjafton të theret kurban i madh dhe kur kurban i vogël.

-Dallimi në mes të haxhit dhe umres.

-Rregullat e bedelit.

-Dallimi në mes të kurbanit shtëpi dhe atij që theret në haxh.

-Roli social i kurbanit.

LITERATURA

1. Kur'ani Kerim.

2. Hadithi (gjashtë koleksionet e hadithit.pjesët që i referohen Ibadatit).

3. El-xhaziri Abdurrahman,Kitabul-fikhi a'la el-Medhahil erbea.

4. Të konsultohet periodiku lidhur me Ibadatin.

8-E DREJTA CIVILE ISLAME

E Drejta civile islame studiohet një semestër,në sem.VII-VIII.Provimi jepet pas semestrit dimëror dhe përfshin materien e zhvilluar sipas programit mësimor

Viti IV,Sem.VII-VIII,fondi javor 1+0

KONCEOCIONI I TË DREJTËS CIVILE ISLAME.

E drejta reale dhe e drejta detyrimore.Burimet e të drejtës islame për obligimet.Përkufizimi i sendit në shariat.Ndarja e sendeve fizike-trupore.Koncepti islam i pronësisë.Elementet e pronësisë.Llojet e pronësisë.Fitimi i pronësisë.Humbja e pronësisë.

DETYRIMET

Kuptimi i detyrimit.Zanafilla ,subjekti dhe burimi i detyrimit,marrëveshja,shkaktimi i dëmit,fitimi pa mbështetje reale,kryerja e punëve të huaja pa autorizim.

MARËVESHJET OBLIGATIVE-(DETYRIMORE):

Koncepti i përgjithshëm i marrëveshjes .Kushtet kur zen fill marrëveshja.Lidhja e marrëveshjes:oferta dhe pranimi.Koha dhe vendi i lidhjes së marrëveshjes.Mënyrat e ndërprerjes së marrëveshjes dhe pasojat e saj.Parimet e përgjithshme të shariatit për marrëdhëniet detyrimore.Principi i ndalimit në përvetësimin antiligjor të paurisë së tjetërkujt.Principi i marrëveshjes me koncensus.Principi i ndalimit të kamatës.

LLOJET MË TË RËNDËSISHME TË MARRËVESHJES:

Shitblerja,dhurata,garantimi,pengu,qiraja ,përfaqsimi,bashkimi,shoqërorizimi.

LITERATURA

-Medzel-le i ahkami Sherijje,otomanski gradjanski zakonik,Sarajevo,1906

-Kadri Enver, Islamic jurisprudence in the Modern World.Lahore,1981.

-Abdulkerim Zejdan,Al-med-hal li dirasati sherijati-l-islamije,Al-Iskenderijje,s.a.

9-E DREJTA FAMILJARE ISLAME

Viti II,Sem.III-IV,fondi javor 2+0

E drejta familjare islame studiohet dy semestra (III-IV).

Provimi jepet në fund të semestrit veror dhe perfshin materien e zhvilluar sipas programit mësimor.

1.HYRJE-NJOHURI TË PËRGJITHSHME PËR TË DREJTËN FAMILJARE

-Dallimi në mes të drejtës bashkëshortore dhe familjare.

-Pozita e gruas tek arbët para shpalljes së Kur'anit dhe llojet e martesës.

-Qëndrimi i Islamit për martesën,familjen dhe roli i gruas në jetën familjare dhe shoqërore.

-Definicioni i martesës në të drejtën islame.

2.KUSHTET PËR MARTES DHE TË DREJTAT MARTESORE

-Të përhershme dhe të përkohshme.

3.LLOJET E MARTESAVE TË PAVLEFSHME DHE PASOJAT E TYRE JURIDIKE-ISLAME

- Martesa e pavlefshme e karakterit absolut dhe pasojat e saj.
- Martesa e pavlefshme relative (fasid),
- Martesa e pavlefshme (absolute dhe relative) te ne,
- Martesa me më shumë se një bashkëshorte në të drejtën islame,
- Efektet juridike të martesave të rregullta.
- Të drejtat dhe obligimet e bashkëshortëve.
- Kurorëzimi përmes autorizimit.

4.PRISHJA E MARTESËS (SHKURORËZIMI):

-Shkaqet e shkurorëzimit

5.IDDETI-PRITJA E GRUAS PAS JETËS BASHKËSHORTRE DHE PËRCAKTIMI I ATËSISË SË FËMIJËVE:

- Normat (dispozitat) e Kur'anit dhe Sunnetit për pritjen e detyrueshme të gruas pas vdekjes së burrit ose pas shkurorëzimit;
- Iddeti.
- Përcaktimi i atësisë së fëmijëvee.
- Statusi i fëmijëve jashtë kurore dhe qëndrimi islam për përvetësimin (adaptimin) e tyre.

6.E DREJTA PRINDËRORE:

-Të drejtat dhe detyrat e prindërve.Të drejtat dhe detyrat e fëmijëve.

-Qëndrimi islam për planifikimin e familjes dhe abortimin.

LITERATURA

1. Kur'an-i
2. Hadithi –el-Kutubu-s-Sitte (Pjesët që flasin për të drejtën familjare),
3. Sahihul-l-buhari në gjuhën shqipe 1-8,Timegate,Prishtinë,1995.
4. Dr. El-Kubejsi Ahmed,El-ahvalush-shahsijetub Fil-Fikhi vel-kadai vel-kanun, Matba'atul-irshadi Bagdad 1970.
5. Zekijuddin Shaban, Ez-Zevaxh vet-Talak fil-Islami,Kairo,1964.
6. Sulejman Vehbi Gavoçi,El-Meretul-Muslimetu,Damask 1975.
7. Begoviç,dr.Mehamed,Seriatsko braçno pravo,Beograd,1936.
8. Begoviç,dr.Muhamed,Polozaj vanbraçne djece u serijatskom pravu,Sarajevo,1939
9. Çerimoviç,Muhamed Ali,Mnogozenstvo u Islamu,Kalendar Gajreta,1940,f.75-84.
10. Djozo,Husein,Kontrola i planiranje radjenja u svjetlu ucenja Islama,br.21-22/1930-31.
11. Hamude Abdulati,Struktura familjare në Islam "LOGOS-A",Shkup 1995.

10.E DREJTA E VAKËFIT DHE E TRASHËGIMISË ISLAME

Viti III,Sem.V,fondi javor 2+0

E drejta e vakëfit dhe e trashëgimisë studiohet një semestër (V).Provimi jepet pas semestrit V duke përfshirë materiwn e zhvilluar gjatë semestrit dimëror sipas programit mësimor.

1.OBJEKTI DHE RËNDËSIA E STUDIMIT TË SË DREJTËS SË VAKËFIT

2.ZANAFILLA E VAKËFIT DHE NGRITJA E TIJ NË SHKALLË INSTITUCIONALE JURIDIKE,

- Arsyet e themelimit të institucionit të vakëfit.
- Vakëfi në periudhën e parë të themelimit të tij-si e kanë shfrytëzuar muslimanët e parë.
- Burimet dhe normat e së drejtës së vakëfit,
- Qëllimi i lënies së pasurisë vakëf.
- Funkzioni shoqëror i vakëfit.

3.DOKUMENTET E VAKËFIT:

- Llojet e dokumenteve të vakëfit.
- Analiza e dokumenteve.

4.ADMINISTRATA E VAKËFIT:

- Mbykëqirsi (nazar-i)-autorizimi dhe detyra e tij.
- Mutevelliu-autorizimi dhe detyrat e tij.

5.PËRDORIMI I PASURISË SË VAKËFIT

- Kush kishte (dhe ka)të drejtë dhe në çfar mënyre shfritëzohej (dhe shfritëzohet) pasuria e vakëfit.

6.VAKËFI NË TERITORET TONA:

- Në periudhën osmane.
- Në periudhën pasosmane.
- Si qëndron sot me pasurin e lënë vakëf.
- Tjetërsimi i vakëfit.

7.OBJEKTI DHE RËNDËSIA E STUDIMIT TË SË DREJTËS SË TRASHËGIMISË ISLAME:

- E drejta e trashëgimisë si disiplinë e veçantë në kuadër të fikhut.
- Llojet e trashëgimisë.

8.E DREJTA E TRASHËGIMISË TE ARABËT NË PERIUdhËN PARAISLAME:

- Karakteristikat e përgjithshme të së drejtës trashëgimore paraislame.
- Trashëgimia islame sipas ligjeve pozitive.
- Rënditja e trashëgimit (e drejta e trashëgimisë sipas renditjes).
- Rënditja sipas trashëgimtarëve
- Reforma islame në çështjen e renditjes së trashëgimisë paraislame.
- Burimet e së drejtës trashëgimore islame.
- Shkollat e Ehli-Sunnetit për renditjen e trashëgimisë.
- As-Habul-feraid,Asaba,Dhevul-erham.
- Përjashtimi nga trashëgimia sipas së drejtës islame.

9.TRASHËGIMIA SIPAS TESTAMENTIT:

- Koncepti i testamentit (vasijjetit) në të drejtën e shariatit,
- Kushtet e vlerës dhe të përmbajtjes së vasijjetit
- Mënyra e realizimit të vasijjetit.

LIERATURA

PËR TË DREJTËN E VAKËFIT:

1. Kaleshi ,dr.Hasan,Najstariji vakufski dokumenti u Jugoslaviji na arapskom jeziku. Prishtinë,1972.
2. Ahmed dr.Ismail,Eth-Thekafetul-araijjetu fi Makdunija ve Kosova min evailil-karinil-Hamis ashere ila evahiril karnith-thamin ashere,Xhidde,1997.
3. Begovië,Mehmed,Vakufi u Jugoslaviji,Beograd,1963.
4. Anali Gazi Husrevbegove biblioteke u Sarajevu (numër tematik që i kushtohet vakëfit),knj.IX-X/1983,f.9-324.
5. Smailagiç,Nerkez,Leksikon Islama,Sarjevo 1990

PËR TË DREJTËN TRASHËGIMORE

1. Kur'an
2. Hadith-El-Kutubu-s-Sitte (pjesët që i referohen trashëgimisë).
3. Çerimoviç,Muhamed Ali,Seriatsko nasljedno pravo (Feraiz),Sarajevo,1963.
4. Skaliç,Abdullah, Seriatsko nasljedno pravo Sarajevo,1941.
5. Karçiç,Fikret,O nasljednom pravu predislamskih Arapa,Islamska misao,br.62/1984.

11.E DREJTA PENALE ISLAME

Studiohet një semestër.Sem.VI,Provimi jepet në fund të semestrit të gjashtë dhe përfshin mësimet e zhvilluara sipas programit mësimor.

Viti III,Sem.VI,fondi javor 2+0

EE DREJTA PENALE ISLAME DHE BURIMETT E SAJ.

-Kuptimi dhe karakteri i të drejtës penale islame.Mbrojtja e vlerave morale.ligjshmëria e veprës penale dhe sanksionimi i saj.barazia para ligjit.Parimi i përgjegjësisë subjektive individuale.

VEPRAT E SHKALLËS KUNDËRVAJTËSE DHE PENALE

-Klasifikimi i veprave penale nga aspekti i rrezikimit të pasurisë dhe sanksionimi:hadd, kisas,t'azir.

-Sanksionimi penal dhe shqiptimi i tyre.Sanksionimi në këtë botë dhe në botën tjetër,të caktuara dhe të papërcaktuara.

-Principet kryesore të procedurës penale islame.Hipoteza e pafajësisë,mbrojtja e individit në procedurën e konstatimit të vërtetës.

EKZEKUTIMI I SANKSIONOMIT PENAL

-Qëllimet e sanksionimit penal.Mbrojtja e personit të dëmtuar.

-Përgjegjësia për gabimet në shqiptimin e sanksionit.

LITERATURA

1. A.Suçeska,Neke osobenosti krivičnog prava u jugoslavenskim zemljama, Godisnjak Prav.Fakulteta,XIX,1971,Sarajevo.
2. Takvim,1985,Sarajevo.
3. A.Hukiç,Glasnik VIS-a,nr.5-6/1981,1,2,3/1982.2/1984,Sarajevo.

12,QYTETËRIM ISLAM

Viti III,Sem.V-VI.fondi javor 2+0

Qytetërimi islam studiohet katër semestra (V-VIII).

Provimi jepet në fund të semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor përkatës.

1.KULTURA DHE QYTETËRIMI

-Njohuri të përgjithshme.

-Dallimi në mes kulturës dhe qytetërimit.

2.QYTETËRIMI ISLAM

-Rrethanat historike-shoqërore të përhapjes së qytetërimit islam.

-Tiparet e qytetërimit islam.

3.BAZAT E QYTETËRIMIT ISLAM DHE FAKTORËT KRYESORË QË NDIKUAN NË ZHVILLIMIN E TIJ.

- Faktori fetar-arsimor.
- Faktori moral.
- Faktori politik.
- Faktori ekonomik

4.BASHKËSIA E PARË ISLAME (EL-UMME) BARTËSE E ZHVILLIMIT TË QYTETËRIMIT ISLAM.

- Faza e zhvillimit të Mekkes dhe Medines.
- Kushtetuta e parë islame (ES-SAHIFETU) e Medines
- Liria dhe toleranca,bazë e përhapjes së qytetërimit islam.
- Femra dhe pozita e saj në bashkësinë islame (EL-UMME)
- Familja në shoqërin islame.

5.PËRHAPJA E QYTETËRIMIT ISLAM NË:

-Lindje (Iran dhe Azinë Qëndrore).

-Veri (Egjipt,Afrikën Qëndrore dhe Veriore,Evpopë)

-Jug (Afrikën Jugore dhe Arqipelagu Indonezisë).

6.ZONAT E QYTETËRIMIT ISLAM NË BOTË:

- Arabe
- Persiane
- Turke
- Aziatike

- Afrikane

TRASHËGIMIA SHPIRTËRORE DHE MATORIALE ISLAME GJATË VITEVE 750-1258 E.R.

-Sistemi i arsimit

-Letërsia (arabe,persiane,turke,urdu)

-Shkencat:shoqërore dhe ekzakte

-Artizanati,arkitektura folklorii dhe veshja.

8.QYTETËRIMI ISLAM NË LINDJEN E MESME GJATË SHEK.XIX DHE FILLIMI ISHEK.XX:

-Lëvizjet dhe reformat në mjediset islame.

-Xhemaludin El-Afgani,Muhammed Abduhu.

9.KONTAKET E ISLAMIT ME ORIENTALISTËT DHE ME QYTETËRIMIN PERËNDIMORË:

-Koekzistenca

-Qytetërimi islam në mesin e qytetërimit klasik dhe modern në botë.

Viti IV.sem.VII-VIII,fondi javor 2+0

1.SHTRIRJA GJOGRAFIKE E ISLAMIT NË BALLKAN:

-Etnokultura e popujve muslimanë në Ballkan.

2.KONTAKTET E POPUJVE TË BALLKANIT ME ISLAMIN DHE QYTETËRIMIN ISLAM:

-Periudha para islamit

-Periudha osmane.

3.PROCESI I PËRHAPJES SË ISLAMIT DHE QYTETËRIMIT ISLAM NË BALLKAN PREJ SHEK.XV-XIX.

a.Kultura materiale (periudha osmane dhe ndërtimi në bazë të institucionit të vakufit).

- Objektet e arsimit fetar dhe të përgjithshëm;xhamiat,medrsat,mektebet,bibliotekat dhe teqet.
- Objektet ekonomike (duqanet,bezistanet).
- Themelatat sanitare-shëndetsore (ujësjellësit,banjot,spitalet).
- Objektet shoqërore-humanitare (imaretet,musafirhanet ,sahatkullat,karavansarajet, urat).
- Monumentet memoriale (tyrbet,varrezat).

b.Kultura shpirtërore.

- Veprimtaria fetare në gjuhën orientale (tefsir,hadith,fikh dhe tesavuf).
- Veprimtaria gjuhësore dhe letrare në gjuhët orientale,gjuhë arabe,turke dhe persiane dhe letërsit e tyre.
- Arti (arkitektura,kaligrafia).
- Muzika dhe folklori.

4.KRIJIMTARIJA LETRARE ISLAME NË SHEK.XVIII-XIX

-Karakterit dhe porosit e letërsisë islame.

5.PERIUDHA PASOSMANE NË VITET 1912-1939

-Konsituimi shoqëror-juridik dhe fetar-arsimor i muslimanëve në Ballkan në komunitete muslimane në trojet:

a.Shqipëri

b.Sërbi,Bosnjë Hercegovinë,Kroaci dhe Mali i Zi.

-Qytetërimi islam në rrethanat të reja politik-shoqërore,administrative,ekonomike dhe kulturore.

-Shkrimi me alfabet arabo-osmane dhe latin,reformat e shkollimit,krijimi i shoqatave islame,publicistika dhe veprimtaria botuese në vitet 20-39 të shek.XX

6.QYTETËRIMI ISLAM PAS LUFTËS SË DYTË BOTRORE.

-Karakteritativ i Bashkësive Islame në Ish –Jugosllavisë,

-Migrimet e popullatës islame

-Roli i institucioneve fetaro-arsimore

-Medreset,mektebet,organizimi i mësimbesimie,

-Veprimtaria publicistike dhe botuese në kuadër të Bashkësive islame.

7.QYTETËRIMI ISLAM NË VITET 1991-1996:

-Organizimi i Bashkësisë Islame në Maqedoni,

-Aktiviteti i institucioneve fetare-arsimore në formimin e integritetit islam,

-Procesi i modernizimit dhe transformimit të kulturës materiale dhe shpirtërore

-Publicistika dhe veprimtaria botuese në kuadër të Bashkësisë islame

-Ulemaja dhe roli i tyre në zhvillimin e jetës islame,

-Lidhjet fetare dhe kulturore në botën islame.

LITERATURA:

1. Kur'ani Kerimi
2. Hadithi
3. Balagia,A.Uloga vakufa u verskom i svetovnom prsvecivanju nasih muslimana, Beograd,1933.
4. Balabanov,H.(koator) Spomenici na kulturata na Makedonija,Misla,Skopje, 1980 gd.
5. Kaleshi,H.Prilog poznavanja albanske knjizhevnosti iz vremena preporoda (albanska knjizenvost na arapskom alfabetu),Godishnjak,Bakanolosh Institut, Nučno drushtvo BiH,Sarajevo,1956,knj.I,fq.352.387.
6. Redzepagiç,J.Razvoj prosvete i shkollstva Albanske Narodnostina teritoriji danjashnje Jugoslavieje do 1918,Prishtina ,1968.god.
7. Handziç,M.Islamizacija BiH i porijeklo Boshanskohercegovaçkih muslimana,Sarajevo,1940
8. Tihic,S.Islamska umjetnost na tlu jugoslavie, (në librin”Svjet Islama”,V.Karadzic, Beograd,1979,fl.305-325).
9. Inalxhik,H.Perandoria osmane,Shkup,1995
10. Ahmedi,I.Eth-thekafetu El-arabijetu fi Makedunija we Kosova min evail el-karn el-hamis ashere ila evhiril-karni thamin ashere,Xhidde,1997
11. Salihu,H.Poezia e bejtexhinjëve,Rilindja,Prishtinë,1987.
12. Hysa,M.Autorë dhe tekste nga letërsia e vjetër shqiptare II,Flaka e Vllazërimit, Shkup.1995
13. Smajlagiç Nerkez,Klasiçna kultura Islama,II,Zagreb,1976
14. Sukriç,N.Povjest islamske kulture icivilizacije,ITF Sarajevo,1989.
15. Hamidullah,M.Muhammed a.s.Zagreb 1977,II,fq.93-261.
16. Arnold,Th.Povjest islama Histoeiski tokovi misije,Sarajevo.1990
17. Fazlu Rahman,Duh Islama,Beograd,1983 gd.

- Savremeni razvoj, fq.293-326.
- Zavjestanje i budućnost, fq.321-338.
- 18.Svjeta islama (grup autorësh) V.Karadziç, Beograd, 1979
- Lewis, B, Priroda islama drzave fq.15-28
- Ettinghausen, R. Uticaj medju kulturama, fq.76.
- Bosforth, E. Prorokove armije, Fq.205-228.
- 19.Ibn Haludn, Mukaddime, Izbor iz djela, prevod H.Susica, V.Maslesa, Sarajevo, 1982.
- 20.Bozoviç, Rade. Da li nova arapsko kultura u starom ruhu, Kultura-çasopisa za teoriu i sociologiju kulture. Beograd, 1981, br.53 fq.55-70.
- 21.Vait, L. Nauka u kulturi-studija o çoveku i civilizaciji, Kultura, Beograd, 1970.
- 22.Hiti, Filip, Historija arapa, Veselin Maslesa, Sarajevo, 1973.
- 23.Metz Adam, El-Hadaretu el-Islamijetu fi el-karni er-rabi'el-hixhri eu asru-n-nehdati fi-el-Islami, Daru-l-Kitabi-l-Arabiji, Bejrut, 1967.

13.STUDIMI KOMPERATIV I FEVE

Studimi komperativ i feve studiohet dy semestra V-VI.

Provimi jepet në fund të semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar sipas programit përkatës.

Viti III, Sem.V-VI, fondi javor 2+0

-Periodizimi historik i feve të shpallura.

-Feja dhe ideologjia.

HEBREIZMI

-Hebrenjtë gjatë historis.

-Pejgamberët e fisit Izraelit dhe besimi i tyre nga pikëpamja e Kur'anit.

Ibrahimi, Ismaili, Is-haku, Jakupi, Musa, Haruni, Davudi, Sulejmani.

Pejgamberët e fisit izraelit dhe besimi i tyre ashtu siç e përshkruajnë besimet tjera në

Kur'an dhe jashtë konceptit të Kur'anit: Esh'ia, Arameja, Ezkijal, Danijel, Ibrahim,

Trashëgimia e Ibrahimit, Trashëgimia e Is-hakut, Jeta në shtëpinë e Jakupit, Musa, Haruni, Davudi, Sulejmani.

-Fraksionet e Hebreizmit: farisitet, sadukianet, keraminet, ketabistet, ekstemitet.

Burimet e mendimit Hebreik.

-Dhjata e vjetër.

Studime mbi Dhjatën e vjetër, Islami dhe Dhjata e vjetër, Babilonasit dhe ndikimi i tyre në Dhjatën e vjetër, burimet e Dhjatës së vjetër.

-Talmudi.

-Zoti në Talmud, shpirtërat e çifutëve, çifutët në pushtet, çifutët dhe joçifutët në Talmud, çifutët dhe pronësia, gruaja në Talmud, betimi në Talmud, çifutët dhe Isa.

-Jurisprudenca hebraike

-Musa dhe legjislacioni

-Dhjetë porosit.

-Legjislacione tjera nga Teurati

-Shembuj nga problematika të cilat i trajton legjislacioni hebraik:konfensionit dhe pastrimi,robërimi,sineti,trashëgimia,martesa dhe poligamia,gruaja.

-Disa obligime fetare

-Vizita e Bejtul Makdisit,festat,hëna e re,Sabati,pastrimi i mëkateve.

Asociacionet e fshehta

Protokolet cioniste

Masonizmi

Qëllimet sekrete të masonizmit

Masonizmi në vendet islame

Qendrat masoniste në Evropë

Rotariotët

The Lions (Luajt)

Qëndrimi i Kongresit Islam ndaj masonizmit.

KRISHTERIMI

-Historiku i Krishterimit dhe burimet e tij

-Verzionet më të njohura rreth Isait dhe krishterimit

-Isa dhe Krishterimi sipas muslimanëve.

-Zekerija,Jahja,Jusuf,Merjemeja Virgjëresh e bija e Imranit,Steiliteti në fisin izraelit.

-Si e kuptojnë muslimanët Isain,

Ç'është shpirti,fyerja,problamat e Merjemes virgjëresh pas shtatëzsisë,ritja Isait,fisi izraelit para profetësisë së Isait,profetësia e Isait dhe mrekullit e tij,çifutët dhe thirja e Isait.

-Fundi i Isait në Tokë

-Kush ishte tradhëtari,deri ku shkoi Isa pas shpëtimit nga komploti,Mesihit antikrisht sipas obcionit të Muhamed Abduhusë,ngritja e shoirtit të Isait pa trup.

-Isa dhe krishterimi sipas të krishterëve.

-Koncepti aktual i të krishterëve mbi Isain.

1. Triniteti

2. Kriqëzimi i Isait për hir të gabimëve të njerëzve.Si të veprohet me gabimet e ardhmërisë.Ku ishte vendimi i Zotit prej kohës së Ademit deri te koha e Isait. Tufani.Realiteti i kriqëzimit.

3. Isa kërkon llogari prej njerëzve.

-Manifestimet krishtere

-Murgët dhe manastirët.

-Baptizmi.

-Darka hynore.

-Shenjtërimi dhe bartja e kryqit.

VERZIONI EGJIPTAS MBI KRISHTERIMIN

Idhujtaria dhe krishterimi.

Krahasimi i besimit idhujtar me atë të krishter bashkëkohor Metrasi

-Kisha në shërbim të politikës perendimore.

-Ndrhyrja e kishës në çështjet shtetërore.

-Havarinët dhe apostujt.

LIBRI I SHENJTË

-Dhjata e vjetër dhe Dhjata e re,ç' do të thotë fjala "Inxhil",ndarja e Dhjatës së re në kapitujt historik e edukativë dhe ëndërrat e Shën Jovanit.

-Ndikimi i traktatave të Palit dhe Bibla.

- Zdukja e Biblave të rendësishme
- Bibla e Jovanit dhe hyjnia e Isait
- Njohurei rreth Biblave: Bibla e Mateut, Bibla e Markut dhe mohimi i hyjnisë së Isaut, kufoma e Shën Markut me Kairos e Venecise, Bibla e Lukës.
- Bibla e Bernabes Berabeja.
- Isa mohon hynin e veet dhe deklaroi natyrën e vet njerëzore.
- Legjislacioni dhe Krishterimi.
- Shembuj nga legjislacioni i krishterë: adhurimi, ligjet rreth familjes, Kujdesi ndaj shumimit të rrjedhës, varfëria legjislative e krishterimit.
- Sektet krishtere: katolicizmi, ortodoksia dhe protestantizmi.
- Roli i kishës.
- Lëvizjet reformuese fetare sipas kishës.
- Periudha e iluminizmit.

PARIMET E KISHËS PROTESTANTE

- Kritika e lëvizjes reformiste

KRISHTERIMI NËN KRITIKËN SHKENCORE

-Besimi, pushteti i gjërë i udhëheqësve shpirtërorë, tema e ndarjes së familjes, lufta kundër qytetërimit dhe pasurisë, pranimi i dhunës dhe i terrorit, injoranca si esencë e devotshmërisë, marrëdhëniet gjinore, besimi dhe mrekullitë, Isa ishte njeri lindor, kontradiktat.

Ç'ështëja e hyjnisësi shembull për krahasim mes çështjeve fetare.

Zoti sipas hindusëve, gjenitëve, budistëve, hebrenjve, të krishterëve dhe Islamit.

ISLAMI

- Arabët para shpalljes së Kur'anit
- Islami shpëtooi të kaluarën
- All-llahu sipas konceptimit islam:
 1. Ekzistenca e All-llahut,
 2. Njeshmëria e All-llahut,
 3. Atributet e All-llahut.

PEJGAMBERIA

- Islami dhe fetë tjera të mëparshme
- Atributet e pejgamberit sipas konceptimit islam
- Pejgambeët si njerëz
- Pejgamberët dhe mbrojtja nga mëkatet
- Mrekullitë pejgamberit
- Mrekullitë e reja në islam
- S'ka kalugjerizëm në islam
- Mbështetja tek Allahu
- Urtia e adhurimit në islam
- Dëshmia e Njeshmërisë së Allahut
- Namazi
- Zeqati
- Agjërimi
- Haxhi
- Jomuslimanët në shoqërinë islame dhe xhizja

- Njeriu i përkryer në Kur'an
- Islami dhe barazia
- Islami dhe liria
- Etika islame
- Mënyra e përhapjes së Islamit
- Femra.

FEMRA JASHTË MBROJTJES SË ISLAMIT NË:

- Perandorin romake
- Greqi
- Hindi
- Tek hebrenjt dhe në Dhjatën e vjetër
- Gadishullin Arab
- Evropë gjatë periudhës së mesjetës

FEMRA NË ISLAM:

- Trashëgimia e burit dhe e gruas
- Vlera njerzore dhe ligji
- Martesa me më shumë se një bashkëshorte
- Shkurorezimi
- Edukimi
- Qëndrimi i islamit ndaj robërisë
- Roberimi dhe qytetërimet e vjetra lindore
- Sistemi politik islam
- Ekonomia islame
- Shoqëria solidare
- Feja islame sipas perëndimorëve

Bernad Shou dhe Islami, fe për të gjithë, fe e barbarësisë, Islami është metodë jete. Krahassimi mes Krishterimit dhe Islamit, Biblat dhe Kur'ani, Islami dhe droga e alkooli, Islami dhe qytetërimi, legjislacioni, çlirimi dhe kolonializmi. Lord Hamiltoni dhe Islami.

LITERATURA

1. Ahmed Shelebi, mukarenetul-edjan: Eljehudijje, bot. VIII, Ennehdatul misrije, Kairo, El Mesihijje, bot. VIII, Ennehdatul misrije, Kairo, El Islam, bot. VIII, Ennehdatul misrije, Kairo,
2. Rahmetullah El Hindi, triumfi i të vërtetës, Logos-A, 1996
3. Psallmet, Bashkësia e popullit të Zotit, Prishtinë, 1987.
4. Biibla, Prishtinë, 1995.
5. The Living Bible, 40-th printing, Illinois, USA, 1974.
6. Ahmed Deedat, A collection of comperative religion booklets, printed at Economical Paintig Press, Dubai, UAE
7. Inxhil Bernab.
8. Agonijata na hristijanstvoto, Migel de Unamuno, Skopje, Kultura, 1991.
9. Protokolat hukemai suhjun,
10. Islam oru choice, Muslim World League
11. Rozhe Garodi, Israel ve Kadijjetu Suhjun
12. Maxhid Fahri, Tarihul felsefetil islamijjeti, Darul muttehide, 1979.

13.Muhamed Izzet Tahtavi,El mizan fi mukarenetil edjan,Damask,1993.

14.HISTORIA E FILOZOFISË SË PËRGJITHSHME DHE FILOZOFIA ISLAME

1.Historia e filozofisë së përgjithshme

Viti III,sem.V,fondi javor 2+0

Historia e filozofisë së përgjithshme studiohet një sesemestër (V).Provimi jepet psas semestrit dimëror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë semestrit përkatës.

2.Filozofia Islame

Sem.VI-VII,fondi javor 2+0

- 1.Mendimi parafilozofik në antikë-mitologjia,kosmogonitë dhe teogonitë;Shpirt dhe trupi
- 2.Problemi i logosit në filozofinë antikegreke;Qenia,lëvizja dhe njohja;
-Herakliti mbi ndryshimin dhe të qenurit e sendeve,
-Të kuptuarit e lëvizjes përmes konceptit të plëvizshmërisë,Zenoni dhe shkolla Eieas.
- 3.Atena-qendër e jetës politike dhe fizolofike;Etika,politikadhe poetika.(Sofistët,Sokrati, Platonidhe Aristoteli).
- 4.Ndikimet e filozofisë greke në atë Islame;Pikëprekjet e kulturës Perendimore më atë të Lindjes.

II

- 1.Filozofia prej Aristotelit deri në Renesansëë,
-Filozofia heleniske-romake (stoicizmi,skepticizmi,neoplatonizmi...)
-Filozofia dhe religjioni;shfaqja e Krishterimit dhe ndikimet e ndërsjella;Primesat e mitologjisë iraniane te Krishterimi mbi lftën e së mirës dhe së keqës etj.
- 2.Formësimi i sistemeve skolastike në mjestë,
- 3.Filozofia Islame dhe ajo Hebreje;burimet e filozofisë islame:Alferabi,Avicena,Dante dhe filozofia arabe...

III

1.Filozofia e Renesansës-paraardhësit:Thomas Muntezer,Imazhi i ri i Zotit dhe problemi i fundit të historisë,

-Shkencat natyrore dhe filozofia:imazhi i ri i botës,Bruno,Galileu etj.

-Mendimi shoqëror-politik i Renesansës

-Humanizmi dhe Renesansa në letrat shqipe,ndikimet e Europës...

IV

1.Filozofia racionaliste dhe empiriste;filozofia si pikënisje metodike.

-Ontologjia dhe teoria e njohjes (Dekarti,Spinoza,Loku,Hobsi...)

V

1.Materializimi dhe iluminizmi i shek.XVIII

VI

1.Filozofia klasike gjrmane;Sistemi filozofik si kulminim i historisë së problemeve filozofike (Kanti dhe filozofia kritike;Hegeli dhe tri nivelet e fenomenologjisë së shpirtit).

VII

1.vazhdimësia e filozofisë së Hegelit,shek.XIX dhe XX.

-Dinamika e mendimit hegelian,ndikimet e tij dhe Marksit

-Ndarja e punës,krahasuar me mëkatën origjinal nga historia biblike;Rrjedhoja.

-Filozofia e shpresës e E.Blohut;Teoria kritike mbi shoqërinë (Adorno,Horkhajmeri, Markuze...)

-Teoria Frojdiste e kulturës;Forumi dhe psikoanaliza...

VIII

1.Kierkegardit-dialektika ekzistenciale dhe paradokset e jetës;

-Pesimizmi iShopenhauerit,Bota si vuajtje e dhimbje:Radikalizmi filozofik i Fridrih Niçes....

2.Fenomenologjia metodike dhe e aplikuar (Huseril dhe Maks Sheleri...)

3.Filozofia e jetës:Bergsoni dhe Intuicionizmi

-Drejtimit tjera të filozofisë bashkëkohore (pozitivizmi dhe neopozitivizmi,pragmatizmi..)

LITERATURA

1. Volgang shtegmiller:Glavne struje savremene filozofije,Nolit-Beograd,1962.

2. Zhanë Hersh:Habia Filozofike,Tiranë,1995.

3. Branko Bo[njak,Are[ka filozofije I,Zagreb.

4. Antologjia filozofiskih tekstova (grup autorësh),Zagreb,1958.

5. Kaplatuni,Srednjovekovna filozofija,Beograd,1991.

6. Vladimir Filipoviç,Filozofija renesanse,Hretomatia fil.III.

7. Kadri Metaj,Teoria estetike e Gjergj Lukaqit.

FILOZOFIA ISLAME

Sem.VI-VII,fondi javor 2+0

Filozofia islame studiohet dy semestra VI-VII.Provimi jepet pas semestrit dimëror dhe përfshinë materien e zhvilluar gjatë semestrave përkatës.

Filozofia islame,zanafilla e shkencës së filozofisë islame,roli i saj,faktoreët e interesuar për zhvillimin e kësaj shkence dhe raporti i saj me shkencat tjera islame.

1.Filozofia islame në arabinë Lindore.

-Përfaqësuesit më eminent të filozofisë islmae në Arabinë Lindore:

1. Kindi,vepra,filozofia dhe roli i tij.
2. Ebu Bekr Er-razi,vepra,koncepti filozofik dhe roli i tij.
3. El-Farabi,vepra,filozofia,kontributi dhe roli i tij.
4. Ihvanus-Safa,zhvillimi,koncepti filozofik,Resail Lhvanus-Safa.
5. Ibn Sina,vepra,konceptet filozofike dhe roli i tij.
6. Biruni,vepra,filozofia dhe roli i tij.
7. Ebu Ala El-Mearri,jeta,vepra,botëkuptimi i tij mbi jetën,njeriu dhe vdekja.
8. El Gazali,jeta dhe vepra,kontributi filozofik i Gazaliut.El-Gazali sihxhetul islam.

2.Filozofia islame në arabin veriore.

JETA INTELEKTUALE NË MAGRIBIN ISLAM

Prfaqësuesit më eminent të filozofisë islame në A.Veriore.

1. Iben Hazmi,koncepti filozofik.
2. Ibn Baxhe,vepra dhe koncepti filozofik.
3. Ibn Tufejl,vepra dhe filozofia e tij.
4. Iben Rushdi,vepra,Esh-Shari El-ekber,koncepti filozofik feja dhe kritika.
5. Iben Halduni,vepra,Mukadime

SUHRAVERDI DHE ILUMINIZMI ISLAM

FILOZOFIA ISLAME MODERNE

REFORMIZMI

1. Xhamaluddin Afgani.
2. Muhammed Abduhu.
3. Muhamed Ikbali.

Ndikimi i filozofisë islame në atë evropiane.

Studimet komperative mes “Hajj ibn Jakdhanave” të Ibn Sinasë,Ibn Tufehit dhe Suhraverdit.

Skepticizmi Gazalian dhe Kartejian.Hegeli dhe filozofia islame

3.Filozofia etike islame

-Përfaqësuesit eminentë të filozofisë etike islame dhe konceptet e tyre filozofike:

-El-Farabi dhe Teoria e fatit

-Ibn Miskevejh dhe teoria e mirësisë.

-El-Gazali dhe teoria prosperitetit.

4.Konceptet filozofike moderne islame

-Përfaqësuesit eminentë të këtyre reformistëve:

Rif at Et-Tahtavi,Abdurrahman El-Kevakibi,Reshid Rida,Shekib Arslan.

5.Tendencat filozofike racionaliste,përfaqësuesit:

-Ahmed Emin,Muhamed Hejkel,Abbas Mahmud El-Akkad,Taha Husejn,Malik b.Nebi, El-Mewdudi,Ebulhasan En-Nadwi.

6.Tendencat filozofike reformiste,përfaqësuesit:

-Mustafa Abdurrazik,Uthman Emin,Muhanned El-Behij,Ibrahim Mkdur,Abdurrahman El-Bedevi,Zeki Nexhib Mahmud.

7.Tendencat tjera moderne;Panislame,sekulariste,sufiste,revolucionare,socialiste etj.

8.Mendimi islam sot në botën islame dhe jashtë saj.

9.Mendimi islam në territorin tonë.

LITERATURA

1. Dr.Umer Farru,Tarihul fikrill arabi,Darul Ilimi lil melajin,1981.
2. Muhamed Mustafa,Shqyrtime filozofike islame,Rumi,Tetovë,1997.
3. Maxhid Fahri,tarihul-felsefetil-islamijje,Universiteti amerikan,Edarul Muttehide, Bejrut,1979.
4. Muhammed Lutfi Xhum'a,Tarihu-felasifetil-islam,Darul-ilmii,Bejrut.
5. M.sharif,Istoria islamske filozofije I-II,Zagreb,1988.
6. Henri Korbin,Historija islamske filozofije I-II,Sarajevo,1987.
7. Abdul Mu'ti Bejjumi,El felsetul-islamijje-mil-el-meshriki ilel magrib,vëll.III. 1991,Univerziteti i Az-harit.
8. Nerkes Smailagiç,Klasiçna kultura islama,Zagreb.
9. Muhamed Abdurahman,Kerhaba,nimel felsefetil junanijjeti ilel felsefetil islamijjeti,Bahrul Mutevessit,1981,Bejrut-Paris
10. Muhamed Mustafa,Mendimet filozofike e politike të dr.Muhamed Ikbalit, Bashkësia Islame në RM,Shkup
11. Ibn Rushdi,Traktati i konfirmimit të relacionit mes filozofisë e sheriatit,Zehra, Tetovë.
12. Enciklopedia islame në të gjitha verizionet e përkthyer.
13. Hegel,Historija filozofije,Beograd.
14. Bertrand Rasel,Mudrost Zapada,Zagreb.
15. Punimet filozofike islame të botuara në periodikun islam në gjuhën shqipe dhe boshnjakishte.

15-ORIENTALISTIKA DHE ORIENTALISTËT

Viti IV,Sem.VII-VIII,fondi javor 2+0

Orientalistika dhe Orientalistët studiohet dy semestra (VII-VIII)

Provimi jepet pas semestrit veror dhe përfshinëmaterien e zhvilluar me program mësimor gjatë vitit përkatës.

Ç'ËSHTË ORIENTALISTIKA DHE KUSH JANË ORIENTALISTËT

Koncepcioni premdimor

Koncepcioni islam

Koncepcioni i arabizmit

Koncepcioni i vesternizmit

FAKTORËT E STUDIMIT TË ORIENTALISTIKËS:

1. Faktori psikologjik
2. Faktori historik
3. Faktori ekonomik
4. Faktori ideologjik
5. Faktori fetar joislam
6. Faktori kolonialist

7. Faktori shkencor

SHKENCAT E ORIENTALISTIKËS:

-Sipas mendimit të muslimanëve

-Sipas mendimit të perëndimorëve

PERIUDHAT E ZHVILLIMIT TË SHKEENCËS SË ORIENTALISTIKËS

-Periudha e parë

-Periudha e dytë

-Periudha e tretë

Formimi i institucioneve shkecore për studimin e orientit islam.

Rëndësia e ngjarjeve të Lindjes për orientalistët

RRYMAT E ORIENTALIZMIT

-Rryma komplekse.

-Rryma shkencore

-Karakteristika e studimeve orientale.

Mardhëniet e orientalistëve me kolonializmin, misionarizmin dhe cionizmin.

BOTA ISLAME NË QENDËR TË KONFLIKTIT BOTËROR

1. Orientalizmi dhe kolonializmi
2. Orientalizmi dhe mesionarizmi
3. Orientalizmi dhe cionizmi

Interesimi i orientalistëve për orientin

Interesimi i orientalistëve për shkencat islame:

1. Kur'ani
2. Hadithi
3. Pejgamberi a.s.
4. Fikhu
5. Historia islame
6. Qytetërimi islam
7. Shkencat natyrore
8. Arti islam
9. Shhkencat humane
10. Gjuha arabe
11. Letërsia arabe
12. Filozofia islame
13. Sufizmi islam

FILOZOFIA E ORIENTALIZMIT

Prioritetet perendimore ndaj Lindjes islam

Metoda analitike

Metoda profesionale

Metoda teologjike

Metoda politke

SHKOLLAT E ORIENTALIZMIT

- Shkolla franceze
- Shkolla angleze
- Shkolla gjermane
- Shkolla ruse
- Shkolla italiane

- Shkolla spanjole
- Shkolla amerikane
- Shkolla jugosllave
- Shkolla boshnjake
- Shkolla shqiptare
- Mendimi i Hravit
- Mendimi i Akikit
- Mendimi i Dagirit

VLERAT E FILOZOFISË ISLAME:

- Fetare
- Historike
- Ideologjike
- Qytetëruese
- Humane
- Politike

-Orientalistët më të njohur botëror në fushën e orientalistikës dhe në shkenca tjera islame:

1. Karl Brokelman
2. Karlo Nalino
3. Reinold Nikolson
4. Rigis Blasher
5. Hamilton Gibb
6. Ignatije Kraçkovski
7. Gustaf Van Grunebaum
8. Anhel Palensia
9. Çarl Adams
10. Edvard Seid
11. Françesko Grabieli
12. Arberry

Kontributi reciprok islamo-perendimor në zhvillimin e shkencës.

Ligjërimi i orientalistëve në univerzitetet islame

Përkthimi i veprave të orientalistëve në gjuhën arabe

Përpilimi i enciklopedisë islame

Përpunimi i dorëshkrimeve

Orientalistët dhe disa çështje kyçe për botën islame:

1.Çështja e nacionalizmit arab.

2.Gjuha arabe-stimulimi i dialekteve të gjuhës arabe

Rezistenca e muslimanëve kundër orientalistëve të botës joislame:

1. Muhamed Abduhu
2. Ferid Vexhdi
3. Muhamed Husejn Hejkel
4. Nexhib El Akiki
5. Abbas Mahmud Akkad
6. Malik Bin Nebi
7. Muhamed El-Behi
8. Muhamed Muhamed Husein

9. Mahmud Muhamed Shakir
10. Enver El-Xhudi
11. Enver Abdulmelik

LITERATURA:

1. Dr.Ahmed Smailoviq,Felsefetul istishraki ve etheruhu fil edebil arabij el' muasir. Darul Me'arif,Kairo.
2. Edvard Seid,orientalism,Pinguin Books,1978,England.
3. Dr.Maxhid Kamil Dervish,El istishraku vel felsefetul islamijje,botimi i univerzitetit të Az-harit.
4. Dr.Nexhib El-Akiki,El Musteshrikun,vëll.I-II
5. Muhamed Husein Ali Sagir,El Musteshrikun ved-dirasatul islamijje.Muessesetul xhami'ijj,Bejrut,1983.
6. Dr.Mustafa Siba'i,El Istishrak vel musteshrikun-ma lehum ve ma alejhim,Ei Muktebul-islami,1985.
7. Dr.Axhil Xhasim Nexhmi,El Musteshrkun ve masadrut-teshri'il islami,Kuvajt 1984.
8. Dr.Ahmed Ilmud-din,El Istishrak,botim i kolexhit,Euza'i,Bejrut,1991.
9. Dr.Mustafa Halidi dhe dr.Umer Farruh,Et-tebshiru vel isti'maru fil biladil arabijjeti,El Mektebul asrijj,1986,Sajda-Bejrut.
10. Hisham Xhait,Evropa i Islam,Sarajevo,1985.
11. Enciklopedia islame në të gjitha verzionet e përkthyer.

16 – GJUHË ARABE

Studiohet tetë semestra I-VIII. Provimi jepet pas çdo semestri veror dhe përfshin materien e zhvilluar me program mësimor të vitit përkatës.

Viti I, Sem. I-II, Fondi javor 2+2

SHËNIME HISTORIKE

- Gjuha arabe si gjuhë semite.
- Gjuha arabe në planin sinkronik dhe diaktronik.
- Bazat e gramatikës normative të gjuhës arabe.

FONETIOKA

- Alfabeti i gjuhës arabe, grafia arabe dhe sistemi i saj konsonantik.
- Konsonantet emfatike dhe funksioni i tyre semanti, vendformimi dhe artikulimi i tyre.
- Transkribimi i alfabetit arab në gj. shqipe me vështrim të transkribimit ndërkombëtar.
- Ndarja e leksikut të gjuhës arabe në tre llojet kryesore.
- Formimi i fjalëve dhe ndarja e rrokjeve: zanoret, gjysmë zanoret dhe formimi i zanoreve të gjata.
- Ndaja e konsonantave të gjuhës arabe dhe roli i tyre në drejtshkrimin dhe drejtleximin e shkrimit arab: shenjat diakritike.

MORFOLOGJIA

- Emri:
 - Llojet dhe gjinia e emrit.
 - Ndërtimi i gjinisë femrore.

- Numri i emrit dhe mënyra e ndërtimit: sing. dual dhe pl.
 - Rasët e emrit dhe farët e lakimit të emrit.
 - Rasa emërore, rasa kallxore, rasa gjinore dhe ndërtimi i gjinores.
 - Ndërtimi i fjalisë dhe llojet e saj.
 - Emrat diptotonë dhe triptotonë.
 - Farët e emrit kolektiv.
 - Deminutivi: llojet dhe paradigmata e ndërtimit.
 - Mbiemrat: lakimi dhe përshtatshmëria me emrin.
 - Shkallët e mbiemrit, funksioni i “elativit” në ndërtimin e shkallës së dytë dhe të tretë të mbiemrit.
 - Morfologjia dhe semantika e “Nisbes”.
 - Përemrat e gjuhës arabe: llojet dhe lakimi i tyre.
 - Numërorët: gjinia dhe karakteristikat e numërorëve të gjuhës arabe.
- Të gjitha njësitë përcillen me ushtrime përkatëse.***

Viti II, Sem. III-IV, fondi javor 2+2

SISTEMI FOLJOR I GJUHËS ARABE.

- Karakteristikat e foljeve të gj. arabe dhe dallimet në raport me sistemin foljor të gjuhës shqipe.
 - Foljet trikonsonantike – të pazgjeruara.
 - Kohët e foljes: karakteristikat morfologjike të kohëve të foljes.
 - Zgjedhimi i perfektit, sufiksi për vetë dhe gjini.
 - Ndërtimi i participëve.
 - Zgjedhimi i prezentit.
 - Përshtatshmëria e foljeve në fjali.
 - Llojet *fjalisë* dhe ndërtimi i tyre: (dëftore, lidhore, pyetëse...)
 - Foljet ndihmëse të gjuhës arabe: “*kane*” dhe “*sare*”.
 - *Mënyrat e foljes*: indikativ, konjuktiv, jusiv dhe imperativ.
- Ndërtimi dhe kuptimi i tyre.
- Masdari i foljeve trikonsonantike.
 - Foljet trikonsonantike të zgjeruara: I-XIII. Zgjedhimi dhe vlerat semantike të foljeve të zgjeruara.
 - Foljet katërkonsonantike dhe zgjerimi i tyre.
 - Fojet e parregullta dhe dyfish të parregullta.
 - Foljet ndihmëse “*lejse*” dhe zgjedhimi i saj.
 - Ndërtimi dhe funksioni i admirativit.
 - Ndërtimi i emrave të mjeteve dhe të vendeve.
 - Parafjalët dhe llojet e tyre.
 - Sistemi i përpilimit të fjalorëve në hjuhën arabe dhe përdorimi i tyre.
- Të gjitha njësitë përcillen me ushtrime përkatëse.***

Viti III, Sem. V-VI, fondi javor 2+2

KATEGORIA E EMRAVE

- Emrat e prejardhur
- Infinitivet
- Mbiemrat
- Emri i vendit
- Emri i kohës
- Mbiemrat e prejardhur
- Deminutivi

KATEGORIA E FOLJEVE

a - Kategoritë gramatikore të foljes

- Veta
- Numri
- Diateza
- Mënyrat
- Koha
- Gjinia

b - Foljet e zgjeruara

c - Foljet katërkonsonantike

ç - Foljet e parregullore

d - Foljet ndihmëse “Kane” dhe “Sare”

PJESËZAT

- Ndajfoljet si kategori gramatikore
- Ndajfolje kohe
- Ndajfolje vendi
- Ndajfolje sasie dhe mënyre
- Ndajfolje e prejardhur nga foljet
- Lidhëzat
- Pasthirrat

SINTAKSA E FJALIVE

- Gjymtyrët e fjalës
- predikati (kallëzuesi)
- subjekti (kryefjala)
- objekti (kundrina)

MODELET E FJALISË

- FJALITË emërore
foljore
mohore
pyetëse
dëshirore
urdhërore

Ushtrimet zgjidhen nga teksti

- Ibn el-Mukafa`, *KELILE VE DIMNE*,
- El-Bakil-lani, *Γ xhzz el-Kur`an*
- El-Kahlani, *Subulu-S-Selam*, dhe harmonizohen me njësitë e zhvilluara mësimore.
- Përkthime nga gjuha amtare në gjuhën arabe.

Viti IV, Sem. VII-VIII, fondi javor 2+2

Studentët në vitin e katërt përvetësojnë lëndën e gjuhës arabe në nivelin më të lartë lingvistik. Zgjedhja e temave mësimore bëhet nga fushe e historisë së gjuhës arabe, letërsisë, kritikës si dhe tekste të zgjedhura nga Enciklopedia Islame e Abbas Muhamed El-Akkadit “Gjenitë Islame” libri II.

NJËSITË TEMATIKE

1. Historia e gjuhës arabe (Dr. Muhamed Hixhazi)
2. El-Kur`an Ve-El-Kissatu El-Hadithetu (Muhammed Kamil Hasan).
3. Dirasat fi en-nakdi el-edabiji (Dr. Ahmed Kemal Zekij)
4. Fexhru-l-Islami (Ahmed Emin)
5. Abkarijetu Muhammed, Abkarijetu-S-Siddijki, Uthman B. Affan, Abkarijetu El-Immai Ali (Abbas Mahmud El-Akkad).

LITERATURA.

1. Ibn Malik Sherh Ibn Akil, *El-fijetu, El-Mektebetu Et-Tixharijetu El-Kubra*, Kairo 1965.
2. Abbas Hasan, *En-ahvw EL-Wafi* Kairo 1963.
3. Shelebi Ahmed, *Kawaid El-Lugat El-Arabijeti*, Kairo 1966.
4. Dr. Mehdiu Feti; *Gjuha Arabe, Enti I teksteve dhe mjeteve mësimore I Kosovës, Prishtinë* 1990.
5. Dr. Sikirić Šaćir, Pasić Muhamed I Mehmed Handzić, *Gramatika arabskog jezika I-II*, Sarajevo 1984.
6. Božović Rade, *Udžbenik arabskog jezika*, Sarajevo 1984.
7. Emin Ahmed; *FEXHRU-L-ISLAM, daru-l-Kitabi-l-Arabiji*, Bejrut 1969.
8. El-Akkad Mahmud Abbas; *El-abkarijetu-l-islamijetu, Daru-l-Kitabi-L-Arabi*, Bejrut 1971.

9. Hasan Kamil Muhammed; El-Kur`anu we El-Kissatu-l-hadithetu, Daru-l-Kitab, Beirut 1970.
10. Dr. Zeki Kemal Ahmed, Dirasatu fin-nekdi-l-edebiji, Daru-l-Endelusi 1980.
11. Dr. Šaćir Sikirić... *Gramatika arapskog jezika*, I, Sarajevo, Botimi I tretë, Sarajevo, 1984.
12. A.S. Tritton, *Teach yourself arabic*, London, 1967.
13. *Arabik for english speking students*, Cairo, s.a
14. Dr. Imad Hatem, *Al-lugatu-l-arabijetu*, kavaid ve nusur, Tarabulus
15. Dr. Mehdi al-Mahzumi, *Fin-nahvi-l-arabijj*, Kairo 1966.
16. Dr. Teufik Muftić, *Arabsko pismo Sarajevo*, 1982.

17-GJUHË SHQIPE

Ghuha shqipe studiohet dy semestra I-II, fondi javor 2+1.

Prvimi jepet pas semestrit veror dhe përfshin materien e zhvilluar gjatë vitit shkollor.

Gjuha shqipe (karakterizim i përgjithshëm tipologjik dhe gjenetik).

Dialektet e shqipes

Shqipja standarte (letrare)

Fonologjia dhe drejt shkrimi

Sistemi fonematik

Zanoret

Bashkëtigëlloret

Natyra e theksit në shqipen

Intonacioni

Proceset fonetike me pasoja morfologjike

Fjala dhe morfema

Ndërtimet sintaksore

Folja dhe sintagma foljore

Kategoritë gramatikore të foljes:

-veta

-numri

-dijateza

-mënyrat

-koha

-aspekti

Zgjedhimi i foljeve të shqipes

Ndërtimet foljore

Emri dhe sintagma emërore

Përcaktorët e emrit.

Klasat e emrit

Kategoria e gjinisë

Kategoria e rasës

Numri
Shquarësia
Lakimi i emrave në shqipen
Mbiemri dhe sintagma mbiemërore
Mbiemrat e nyjshëm
Lakimi i mbiemrave
Numri
Gjinia
Emërzimi i mbiemrave
Klasifikimi semantik i mbiemrave
Ndaj folja dhe ndajfoljorët
Klasifikimi funksional i ndajfoljeve
Shkallët e ndajfoljeve
Lokucionet ndajfoljore

Numërorët dhe shprehjet numerike
Struktura dhe përdorimi i numërorëve themelorë
Numërorët rendorë

Përemrat

Vetorë,
Vetëvetorë
Dëftorë
Pyetës
Lidhorë
Të pakufishëm
Lakimi i përemrave

Parafjala dhe shprehjet parafjalore

Me objekt në emërore
Me objekt në kallëzore
Me objekt në rrjedhore
Lokucionet parafjalore
Me objekt në gjinore
Formimi i parafjalëve

Pjesëza:prcaktuese modale

Pasthirmat

Sintagma dhe fjalia
Gjymtyrët e fjalisë:
Predikati (kallëzuesi),
Subjekt (kryefjala),
Objekti (kundrina),
Gjymtyrët predikative të fjalisë,
Gjymtyrët ndaj foljore të fjalisë
Modelet e fjalisë
Fjalitë pyetëse,urdhërore,dëshirore,lejore.
Lidhjet bashkërenditëse në fjali
Lidhjet nënrenditëse:

Fjalja kryefjalore
Fjalja kallësuesore,
Fjalja kundrinore
Fjalja kohore
Fjalja krahasor
Fjalja shkakore
Fjalja kushtore
Periudha hipotetike
Fjalja lejore
Fjalja qëllimore etj,

Lidhjet kuptimore:

Sinonimike
Antonimike
Homonimike
Hiponimia dhe polisemia.

Fjalëformimi:

Me parashtesa
Me prapashtesa
Me të dyja përnjëherë
Kompozitat,përngjitjet.

LITERATURA:

A.Dodi,J.Gjinari,Fonetika dhe gramatika e gjuhës së sotme letraere shqipe,I Fonetika, Akademia e Shkencave e Shqipërisë,Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë,Tiranë,1983;
A.Dhrimo,E.Angoni,E.Hysa,E.Lafe,E.Likaj,F.Agalliu,Sh.Demiraj,Fonetika dhe gramatika e gjuhës së sotme letrare shqipe,II Morfologjia,Akademia e Shkencave e Shqipërisë,Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë,Tiranë,1967;
M.Domi,M.Çeliku,M.Totoni,R.Pernaska,S.Floqi,Fonetika dhe gramatika e gjuhës së sotme letrare shqipe,III Sintaksa (Sintaksa e fjalisë),Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë,Tiranë,1983.
S.Floqi,M.Domi,S.Mansaku,M.Çeliku,S.Prifti,Fonetika dhe gramatika e gjuhës së sotme letrare shqipe,III Sintaksa (sintaksa e periudhës),Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë,Tiranë,1976;
A.Kostallari,M.Domi,E.Çabej,E.Lafe,Drejtskrimi i gjuhës shqipe,Tiranë dhe Prishtinë, 1974;
A.Dodi,Fonetika e gjuhës së sotme shqipe,Prishtinë,1970;
Jani Thomai,Leksikologjia e gjuhës shqipe ,Univerziteti iTiranës,Fakulteti i Historisë dhe i Filologjisë,Tiranë,1984;
Leonard Newmark,Philip Hubbard,Peter Prifti,Standard Albanian,A Reference Grammar for Students,Stanford University Press Stanford,California,1982
Oda Buchholz,Wilfried Fiedler,Albanische Grammatik,VEB Verlag Enzyklopadie, Leipzig,1987

18-Gjuhë turke-osmane

Gjuha turke-osmane studjohet gjashtë semestra I-VI.

Provimi jepet pas përfundimit të vitit akademik dhe përfshin materien e zhvilluar të vitit përkatës.

Viti I, Sem.I-II,fondi javor 2+2

FONETIKË

Turqishtja në kuadër të gjuhëve turke.

Alfabeti i gjuhës turke (dhe apostrofi e cirkumfleksi).

Zanoret:klasifikimi izanoreve;zanoret e gjata.

Bashkëtingëlloret;klasifikimi i bashkëtingëlloreve;shqiptimi i bashkëtingëlloreve;variantet kombinatorike të bashkëtingëlloreve;adaptimi i bashkëtingëlloreve arabe:hemze dhe ajn.

Harmonia vokalike / Struktura vokalike e fjalës;harminia vokalike te prapashtesat;fjalët dhe prapashtesave që nuk i nënshtrohen harmonisë vokalike;asimilimi progresiv dhe regresiv i zanoreve.

Asimilimi progresiv i bashkëtingëlloreve.

Zëshmëria e bashkëtingëlloreve të pazëshme.

Bashkëtingëlloret antihiatizuese (Hiati).

Bashkëtingëlloret e dyfishuara (geminatet).

Rrokja dhe përbërja e saj.

Grupet e bashkëtingëlloreve në fillim dhe në fund të fjalës (ndarja e tyre me protezën dhe epentezën).

Diftongjet

Rënia e zanoreve dhe bashkëtingëlloreve (sinkopa).

Bashkimi i fjalëve (kraza).

Theksi

MORFOLOGJIA (karakteristikat themelor të gjuhës turke)

Fjala dhe morfema,llojet e morfemave:morfema rrënjë dhe morfema ndajshitesore.

Llojet e fjalëve / pjesët e ligjeratës.

Emri:veçoritë leksikore dhe strukturore të emrit;kategoria e gjinisë;kategoria e numrit;kategoria e rasës-lakimi dhe funksioni i rasave;kategoria e shquarsisë.

Kategoria e përkatësisë:të shprehurit e përkatësisë me prapashtesat posesive dhe me mënyra të tjera;lakimi i emrave me prapashtesat posesive.

Izafeti /togfjalëshi-lidhja gjenitive:izafeti i caktuar;izafeti i pacaktuar;izafeti pa prapashtesa;izafeti i kombinuar.

Mbiemrat:mbiemrat përcaktues dhe mbiemrat cilësues;emërzimi i mbiemrit;shkallët e mbiemrit.

Formimi i emrave dhe mbiemrave me prapashtesa;kompozitat emërore.

Përemrat:vetorë,dëftorë,pyetës,të pakufishëm.

Funksioni i fjalës KENDI.

Përemri relativ KI.

Përemri reciprok BIRBIRI.

Numërorët:themelorë,rreshtorë,thysaz,distributiv (përndarës);të shprehurit e datës; operacionet themelore të llogaritjeve;numrat multiplikativë.

Postpozicionet:postpozicionet që kërkojnë nominativin,dativin,abllativin dhe postpozicionet sekondare (emërore).

Shënim:Ushtrimet do të bëhen në përputhje me njësitë mësimore.

Viti II.Sem.III-IV,fondi javor 2+2

Foljet:

Folja ndihmëse IMEK:prezenti;perfekti;narrativi;kondicionali dhe gjerundi i foljes imek. Fjalët VAR dhe YOK në bashkëvajtje me foljen imek.

Foljet ndihmëse ETMEK (eylemek,kilmak) dhe OLMAK.

Kategoritë morfologjike të foljeve:kategoria gramatikore e diatezës,foljet aktive;pasive;refleksive;reciproke dhe foljet faktitive-kauzative,kategoria gramatikore e vetës edhe e numrit:tipat e mbaresave;kategoria gramatikore e mënyrës.

Kohët e foljeve të thjeshta:

1. imperfekti në-(i)yordu,
2. imperfekti në -rdi,
3. futuri në -(7)acakti,
4. pluskavmperfekti në -diydi,
5. pluskavmperfekti në -misti.

Format foljore të tipit -mek uzere.

Mënyrat foljore:

1. imperativi
2. optaivi
3. necesitativi
4. kondicionali

Mënyrat e tjera që shprehin kategorinë e modalitetit:modaliteti i kondicionalit (fol.indikative + ise);modaliteti në-mis;modaliteti në-dir.

Format analitike të foljeve:posibilitivi (-y) e + bilmek);imposibilitivi (-y) e + memek); -(Y)e (ose-(y)ip)durmak;-(y) e (yip)gelmek;-(y) e klmak;- (y) e gitmek; -(y) e yazmak; - (y) i vermek.

Format perifrastike të foljeve:-mis olmak; - (y) yor olmak; -r,maz olmak, - (y) acak olmak; - makta olmak.

Participët:i prezentit,i narraativit,i aoristit,i futurit.

Proparticioet:

Formimi i shprehjeve ndajfoljore me proparticipët, tipat e tyre: -digi gipi; -(y) acagi, -digi kader; - (y) acagina: dikçe / -tikçe; digice; -dikte; -dikten sonra; dikten baska; -diginden baska; -digi muddetçe -digi nispetle; -digi halde, -digi takdirede; -dgi için; -(y) acagi için; -digi gun (zaman, vakit, sira, an)

Emrat prej foljor në: -mek /-mak; -me /ma; -maklik /-meklik; -mezlik /-memezlik; -(y) is.

Gjerundët (format e pa shtjelluara të foljeve): -(y) ip, -(y) e; -yerek; -(y) ince; -(y) eli; -r, maz -madan; -casana; -ken; -mektense; -meksizin dhe gjerundi i foljes demek: diye.

Ndajfoljet

Foljet e prejardhura

Lidhëzat

Pasthirmat dhe pjesëzat

Shënim: Ushtrimet do të merren nga literatura burimore turke, duke bërë zgjedhje të tyre nga fusha të ndryshme; nga letërsia, historia ekonomia, gjuhësia etj.

Përmes atyre teksteve do të bëhet edhe analiza sintaksore e fjalisë frazës.

LITERATURA

- Dr. Muharrem Ergin, Turk Dili Bilgisi, (botimi i shtatë), Istanbul, 1982.
- Tahir Nejet Gencan, Dilbilgisi, Istanbul, 1975.
- G.L. Lewis, Turkish Grammar, Oxford, 1975.
- Dr. Hamza Zulfikar, Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi, Ankara, 1980.
- Tasin Banguoglu, Türkçenin Grameri, Istanbul, 1974.
- Dr. Slavoljub Djindjić, Udzbenik turskog jezika, Beograd, 1979.
- Ekrem Çaushević, Gramatika suvremenog turskog jezika, Zagreb, 1996.
- Gëllëb Gëllëbov, Gramatika na turski ezik, Sofije, 1964.

GJUHË OSMANE

Viti III.Sem.V-VI, fondi javor 1+2

Karakteristikat themelore të gjuhës turke-osmane.

Shkrimi turko-osman (alfabeti); llojet e shkrimeve.

Drejtskrimi i zanoreve dhe bashkëtingëlloreve

Shqiptimi i bashkëtingëlloreve.

Mënyra e të shkruarit të prapashtesave dhe mbaresave.

Vlera numerike e shkronjave (Ebcet hesabi).

Vav-i ma'dule.

Transkribimi.

Përdorimi dhe të shkruarit e rasve.

Mënyra e të shkruarit të prapashtesave pronësore.

Foljet denominale.

Mënyrat dhe kohët e foljeve.

Mënyra e të shkruarit të participëve dhe gjerundëve..

Ndikimet arabe në osmanlishten.

Elementet persiane në osmanlishten.

Burimet –dokumentet osmane.
Shkrimi osman (arab) i përdorur në gjuhën shqipe.
Tekste të ndryshme (ushtrime).

LITERATURA

- Dr.Muharrem Ergin,Osmanlica Dersleri,Istambul (bot.i gjashtë),1982.
- Jean Deny,Grammaire de la langue turque,Paris,1921.
- Ali Ulvi Elove,Turk Dili Grameri (përkthimi i gramatikës së Deny-t),Istambul,1941.
- Semsuddin Sami (Sami Frashëri),Kamus-i Turki,Istambul,1890 (1978,rieditim).

19-Gjuhë maqedone Makedonski jazik

Gjuha maqedone studjohet dy semestra III-IV.

Provimi jepet pas përfundimit të vitit akademik dhe përfshin materien e zhvilluar të vitit përkatës.

Viti II.Sem.III-IV,fondi javor 2+1

Cel na nastavata po makedonski jazik e studentite,idni profesori islamisti,da steknat teoriski znanja sa jazikot kako sredstvo za komunikacija i osnova na pismenosta i prakticni znanja od literaturnojazicnata norma.Izucujuvaci gi edinicite na site nivoo na jazicniot sistem i odnosite medu niv,studentite qe mozat na adekvaten nacin svojite znanja da gi prenesat i na svoite idni ucenici.Izucujavc ja strukturata na jazikot (organizacijata na jazicnite edinic na povece nivoo),idnite uciteli ce go izaberat sitemskiot karakter na jazikot,ce razberat kako e mozno so pomos na samo 31glas (vo vasiot jazik) da se prenesat neogranicni broj informacij, i da se sozdava literatura so naucna i umetnicka vrednost.Znanjata sto ce gi usvojat ,idnite uciteli ce mozat da gi primenat vo svojata ucitelska dejnost.

Zadaca na nastavata po makedonski jazik ce bide studentite da gi zapoznaat najznacanjite elementi na ortoeskata,ortografskata,fonoloskata,morfoloskata,sintaksickata i leksickata norma i da se osposobat pravilno da gi upotrebuvaat vo svojata rabotna i opstevensena dejnost.

I.Poim za komunikacija i komunikaciski akt;Vidovi komunikacija;jazicnata komunikacija kako simbolička i verbalna komunikaci;Jezkot kako sistem od znaci;Jazicna redundancija;Jazicna struktura;Linguistikata kako nauka za jazikot;Odnosot:semiologija vs lingvistika;Lingvistički disciplini.fonologija vs fonetika,morfologija,sintaksa,semantika;Sinchroniski vs dijahronski lingvističkiprouçavanja;Jazik (sistem)vs govor (negova konkretna realizacija);Funkcii na jazikot

Literatura:Nikola Rons."Znaci i značenja",Nolit;L.Mipovadurkova,1991 (I:Jazikot kako sistem za opsteneje, str.7-20);D.Skiljan,1985 (Uvod, str.11-10;Smiologija,188-202;Komunikacija i drustvo,217-224);DZ.Kaler,1980 (II,Sosorova teorija jezika, str.19-60;IV,Semiologija,109-129).

II Klasifikcijata na jazicite:genetska i tipoloska;Makedonskiot jazik kaok slovenski jazik sto spada vo Balkanskiot jazicn sojuz;Standarden Jazik vs naroden govor;Litaraturnojazicna norma.

Literatura:D:Skiljan,1985(Jezicna srodost,,157-172);d-r R.Panoska,1987(Osnovi poimimi za jezikot, str.3-12);B.Korubin,1980(Makedonskiot literaturnen jazik i negovata norma str:8-33).

III.Raslojuvanje na jezikot.teritorijalno(dilajekti) i vertikalno(socioelekti);Poim za idiolekt;Funkcionalno rslojuvanje na jazikot (funkcionalni stilovi).

Literatura:D.Skiljan,1985 (8:Jezicna raznolikost,132-156),d-r R.Panoska,1987 (piom za funkcionalni stilovi, str.17-20).

IV.Fonolosko nivo na jazikot:karakteristički na edinicite na fonoloskoto nivo;Fenomen vs alofna vs bukva;Bidovi alofona;Fonetski priznaci:distinnktivni i redudantni;Poim za minomalen par;Vidovi Opozitdnici;Vokalite vo makedonskiot jazik (inventar isisten na vokalskite fonemi);Sonantite vo makedonskiot jazik (glajd,likvidi i nazalni soneti:inventar i sistem);Opstruentite vo mkaedonskiot jazik (inventar i sistem na opstruentskite fonemi);Neutralizacija na opozicijata po zvučnost pri dadeni uslovi;Reduvanje na samoglasnite vo korenost,reduvanje na soglasite;Glasovi promeni i glasovni zakoni;Morfoloski peoneni.

Slog;Opreduvanje na granicata na slogot i pravopisni pravila vo vrka so toa.

Akcentot kako suprasegmentalen priznak;Karakterot na akcentot vo makendonskiot jazik;Otsatpuvanje od tretoslozenoto akcentiranje,Obrazuvanje na akcentski celosti (fonetski vs leksički zbor);Akcentot vo tudite zborovi.

Pravopis i pravo govor;Pravopisi i principi;Pravopisot na makedonskiot jazik.

Literatura:I.Savitska,Lj:Spasov,1991;d.Skiljan,1985 (4.Fonologija,92-101); B.Koneski,1982;d-r R.Panonska,1987 (IV fonetika i fonologija,107-134;Morfoloski promeni,171-177).

V.Edinici na morfoloskoto nivo na jazikot:morfemi,zborovi vs zboroforni;Vidovi morfemi;Morfemska struktura na zborot;

Kriteriumi vrz osnova na koi se izdelyvaatzborovnite gruoi;Klasifikacija na zborovite vo zborovni grupi vo makedonskiot jazik;

Leksički vs gramatički jazicni sredstva za prenesuvanje na informacii;Poim za gramatikilazacija;Gramatička kategorija;Selektivni i pradiematski gramatički kategorii;Gramatički kategorii sto nosat informacija za vonjaziačnata deistvitelnost vs gramatički kategorii sto nosat informacija za gradenjeteto na tekstot;Morfoloska kategoria

Imenki:Opreduvanje na imenkite kako zborovna grupa;imenski potklasni (Podelba na imenkite);Gramatički kategorii kaj imenkite ;rod,broj,opredelenost;Funkcii na imenkite

vo rečenicata ;formi za obračanje na imenkite;Ostatoci od nekogasnata genetivi-akuzativna forma kaj nekoj imenkite od maskirot.

Prefki:Oprelba na pridafkite kako zborovan grupa.Kvalitativni vs relativni pridafki,Gramatički katefirii kaj pridafkite:rod,broj opredelenost,stepen:zamenski pridafki;Brojni pridafki;Funkii na pridafkite vo rečenicata:supstantiviuirani pridafki.

Zamenki:Lični(imenski)zamenki:opredelba gramatički kategorii (lice,broj rod –samo vo 3.lice edn.,zavisnost-forma za inderkten i direkten predmet),funkcii vo rečenicata. Povaratnata zamenka.

Pokazni zamenki:Gramatikalizirani informacii kaj pokaznite zamenki;Upotreba na pokaznite zamenkite.Zamenki:pridavska i ijmenska.

Lično-predetni zamenki:koj,sto,čij.Gramatički kategorii rod i broj kaj zamenkite koj,čij;Gramatička kategorija zavisnost (forma za indirekten i direkten predmet) kaj zamekata koj ;Upotreba na lično predmetnite zamenki:so prasalno i relativno značenje;Izvodeni zamenki odlično-prredmentite zamenki:so odrečno,opsto i neopredeleno značenje.

Značenje na Zamenkite i nivni karakteristiki od gledna točka na referncijata.

Broevi:Oprelba na broevite kako zborona grupa;Izrazuvanje na opredelena vs približna brojnost:Izrazuvanje na opredelen abrojnost za lica od maski pol.

Glagoli:Oprelba na glagolite kako zborona grupa;Morfemsak struktura na glagolite ; Klasifikacija na glagolite po glagolski gruoi i glagolski razdeli;Lični vs nelični formi na glagolite;Gramatički kategorii kaj glagolite;Gramatička kategorija vid kaj glagolite;Gramatička kategorija vreme kaj glagolite (segasno vreme minato opredeleno svrseno vreme,minato opredeleno ne svrseno vreme, minato opredeleno nesvrseno vreme;Mianto na opredeleno vreme pred minato vreme minato idno vreme idno prekazno vreme,idno vreme;Obrazuvanje, osnovno značenje,upotrebi so neosnovni,sekundarni značenje);Gramatička kategorija način kaj glagolite (indikativ,imperatin potencijal:značenje,obrezovanje i upotreba na formite).Gramatička kategorija preodnost kaj glagolite,Povratni glagoli:Zalog (diateza):aktiven i pasiven zalog;Obrazuvanje na pasivni recenici:Gramatička kategorija lice,broj irod kaj glagolite;Neločni formii na Glagolite:glagolski prilog (orazuvanje i upotreba):slozeni Glagolski formi so pomosniot glagol ima/nema i glagolska pridevka od sreden rod.

Prilozi:Oprelba na prilozite kako zborovan grupa;Klasifikacija na predlozite vo rečenicata;Predlozite,od,v/vo,za so.

Svrsnici i svrzuvački zborovi:Podelba i upotreba

Partikuli:upotreba vo ramkite na rečenicata i vo tekstot.

Izvidnici:Oprelba na izvicnite kako zborovna grupa i upotreba.

Modelni zborovi: značenje i funkcija vo rečenicata.

Literatura:B.Koneski,1982 (del II Za formite i nivnata upotreba,str.213-548);

L..Minova-Durkova,1994 (2.Od morfologijata kon sintaksata,str.23-82).

VI.Sinatkasat kako del od naukata za jazikot koj gi izučuva jazičnite edinici pogolemi od zborovite:Sintagmite,rečenicite,pa i tekstot (diskursot);Sintksički sredstva:Intonacija,konotacija konkretnii pokazateli;Sintaksički vrski:konkurencija,rekcija,redikacija,determinacija,koordinacija,subordinacija. Imenskata grupa kako sintksička edinica;Gramatička kategorii kaj imenskata grupa sto resaavat za vnatresnata strujtura na imenskata grupa (rod,broj,opredelnost)i sto se

odnesuvaat na funkcijata na imenskata grupa vo rečenicata (zavisnost i apel); Kategorijata opredelenost: referencijalna karakteristika na imenska ta grupa.

Rečenicata kako sintaksička edinica; vidovi rečenici spored konunkativna funkcija (iskazni, prasalni, zapovedni, zelbeni): Modalnosta istrestva za nejinotoi-izrazuvanje; Sintaksičkite funkcii: prirok (vidovi priror), podmet, direktan, indirektni i predloski obkelt, imenski del na prirokot i priloska opredelba; Abtribut; Apozicija. Rečenicni ekvivalenti; Funkcijona; na rečenična perspektiva; elipsa; Redosledot na zborovite i rečeničnite členovi.

Slozena rečenica kako sinaksička edinica; Parataksa: nezavisnolozeni rečenici so potesno verska medu del rečenicite (sostabni, sprotivni, razdelni nezavisnoslozeni rečenici) i nezavisno slozeni rečenici dobijeni so nizenje na del-rečenicite (isključni i zaključni); Hipotaksa: relativno zavisno slozeni rečenici; Ekvivalentni na relativnite del-rečenici; Deklatrativno zavisnoslozeni rečenici; Ekvivalentni na deklarativnite del-rečenici; priloskoopredelbeni zavisnoslozeni rečenici (vremenski, pričnski posledični, celni, uslovni, dopusni načinski) i skvivalentni na zavisnite del-rečenici. Vrzani tekst: osnovi na negovata sintaksa; Sredstva za povrzuvanje vo ramkite na tekstot: referncija, supstitucija i elipsa, konjukacija, leksicko povrzivanje, pomosni kohezioni sredstva.

Literatura: L. Minova-Durkova, 1994.

VII. Leksika i frazeologija. značenje na zborovite; Prenosno značenje na zborovite; Mnoguznačnost (polisemija) na zborovite; Sinonimi; Antonimi; Homonimi; Paronimi, Hiponimi.

Etimologija-poim za narodna etimologija; Fraezologija.

Literatura:

1. L. Minova-Durkova, "Sintaksa na makedonskiot standarden jazik"; Rading, Skopje, 1994.
2. B. Koneski, "Gramatika na makedonskiot literaturni jazik"; Kultura, Skopje, 1982.
3. d-r R. Panoska, "Sovremen makedonski jazik"; Univerzitetaska pečatnica, Skopje, 1987.
4. I. Savicka, Lj. Cpasova, "Fonologija na sovromeni ot makedonskiot standarden jazik"-prva sveska, MANU, Skopje 1991.
5. B. Korubin, "Jazikot nas denesen"-kniga treta: NIO "Studentski zbor", Skopje 1980.
6. D. Skilijan, "Pogled u linguistiku", skolska knjiga, Zagreb, 1985.
7. Dz. Kaler, "Sosir, osnivač mudern linguistiken"-BIGZ 1980.
8. Pravopisi na makedonski literaturni jazik, Prosvetno delo, Skopje 1986.

20 –Gjuhë angleze

Gjuha angleze studihet katër semestra I-IV.Provimi jepet pas çdo semestrri veror dhe përfshin materien e zgvilluar me program mësimor të viti përkatës.

Viti I.Sem.I-II,fondi javor 1+2

Studentët përvetësojnë lëndën në nivel të kursit I të gjuhës angleze.Gjatë dy semestrave duhet të përvetësohen një 500-600 fjalë dhe shprehje të anglishtes.Nga lënda gramatikore gjatë dy semestrave të para mësohet përdorimi i emrave në njëjës dhe shumës ,i mbiemrave dëftorë dhe pronorë,gjenitivi sakson, folja *jam* si folje e pavarur dhe ndihmëse.shprehjet *there is/there are*,koha e tashme e thjeshtë ,koha e tashme vijuese e foljeve,folja *have* si e pavarur dhe e ndihmëse,foljet modale:*con,must*,trajtat *going to*,si shprehje e së ardhmes,koha e krzer (preteriti)e thjeshtë dhe vijuese e foljeve,krahasimi i mbiemrave plotësorët ndajfoljorë të kohës ,të vendit dhe të mënyrës.Ppo ashtu mësohet për kryefjalën,kallëzuesin,kundrinën dhe disa plotësorë,nga sintaksa. Nga shkathtësitë gjuhësore studentët aftësohen të lexojnë,të kuptojnë të flasin me fjalor dhe struktura elementare,të perkthejnë dhe të shkruajnë anglisht në nivelin e caktuar . Në fund jepet provimi me gojë nga kjo lëndë.Provimi me gojë teston leximin,të kuptuarit e tekstit përkthimin e tij dhe pak gramatikë.

Viti II.Sem.III-IV,fondi javor 1+2

Studentët përvetësojnë lëndën në nivel të kursit II të anglishtes.Tani përvetësohen edhe nja 500-600 fjalë të reja.

Temat merren nga jeta kulturore,si teatri,kinemaja,biblioteka,nga jeta në qytet nga pushimet dhe udhëtimet,orientimi në qytet biseda telefonike, gaz mendet (ndejat), ditëlindja,blerja në dyqan,etj.Por temat para shuma nga teksti me të silin punohet në këtë lëndë.

Nga lënda gramatikore përvetësohet dhe përsoset koha e kryer e thjeshtë (preteriti)i foljeve të rregullta dhe të parregullta,mënyra urdhërore,përforcohet koha e kryer ,mësohet e koha e ardhshme e foljeve ,përemrat pronorë,përdorimi i fjalisë kundrinore,struktura e fjalisë më e ndërlikuar me plotësorë ,me dy kundrinorë diatezë pëspre e fjalisë,etj.

Studentët në këtë vit të studimit përvetësojnë më tutje katër shkathtësitë gjuhësore: të kuptuarit, leximi, të folurit dhe të shkruarit anglisht, duke theksuar më shumë se përpara shkathtësinë e shkrimit.

LITERATURA

1. Headway, Pre-Intermediate-Student's Book
2. Headway, Pre-Intermediate-Workbook

21-INFORMATIKË

Informatika studiohet dy semestra, III-IV. Provimi jepet pas semestrit veror dhe përfshin programin mësimorë të viti përkatës.

Fondi i orëve 1+2

I. NOCIONET THEMELORE TË INFORMATIKËS

(Shënimet, informacionet, përpunimi i shënimeve; Pjesa hardwerike dhe softwerike)

II. SISTEMET OPERATIVE DHE PROGRAMET MANIPULATIVE

(DOS-i, WINDOWS-i, NC)

III. EDITORËT

(WordPerfect, WORD-i arabic)

IV. PËRPUNIMI I TEKSTIT

(Programet për thyerjen e teksteve, skanimi dhe përpunimi i fotografive)

V. MULTIMEDIA

(Soun dhe Video Blasterët: Leximi i Kur'anit dhe shqiptimi i tingujve arab nga disqet optike (CD))

LITERATURA

1. Remzi Ademi, "MS-DOS 6.22"-Prishtinë, 1995
2. "Microsoft Windows 95 Aristokracija" (Grup autorësh) Beograd, 1995

PËRMBAJTJA

1. KUR'ANI KERIM
2. TEFSIR
3. HADITH
4. AKAID
5. HISTORIA E SË DREJTËS ISLAME
6. USULUL-FIKHI
7. FIKHUL-IBADAT
8. E DREJAT CIVILE ISLAME

9. E DREJTA FAMILJARE ISLAME
10. E DREJTA E VAKËFIT DHE E TRSHËGIMISË ISLAME
11. E DREJTA PENALE ISLAME
12. QYTETËRIMI ISLAM
13. STUDIMI KOMPERATIV I FEVE
14. HISTORIA E FILOZOFISË SË PËRGJITHSHNE DHE FILOZOFIJA ISLAME
15. ORIENTALISTIKA DHE ORIENTALISTËT
16. GJUHË ARABE
17. GJUHË SHQIPE
18. GJUHË TURKE-OSMANE
GJUHË OSMANE
19. GJUHË MAQEDONE
20. GJUHË ANGLEZE
21. INFORMATIKË.